

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Pytania i odpowiedzi.

Część 1

Warszawa 2023

G Ł Ó W N E
C E L E N O W E L I Z A C J I U S T A W Y
O W S P I E R A N I U R O D Z I N Y I S Y S T E M I E
P I E C Z Y Z A S T Ę P C Z E J

1

PRZYSPIESZENIE TEMPA DEINSTYTUCJONALIZACJI

Zwiększenie minimalnej wysokości wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących rodzinne domy dziecka wprowadzenie zmiany w zakresie sposobu ich waloryzacji

Wprowadzenie przy użyciu systemu teleinformatycznego rejestru obejmującego: wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej; wykaz osób posiadających wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka; wykaz kandydatów na rodziny zastępczej lub prowadzących rodzinne domy dziecka; wykaz rodzin zastępczych; wykaz rodzinnych domów dziecka; wykaz instytucjonalnych form pieczy zastępczej; wykaz usamodzielnianych;

Zmiany w zasadach przekształceń rodzin zastępczych niezawodowych w zawodowe i podpisywania umów z nowymi rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinne domy dziecka.

Wprowadzenie pewnych elementów derejonizacji rodzinnej pieczy zastępczej poprzez zmiany w zakresie właściwości organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego dla wstępnej kwalifikacji kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydania zaświadczenia kwalifikacyjnego

Wprowadzenie zasadniczego zakazu tworzenia nowych instytucjonalnych form pieczy zastępczej, przy pozostawieniu możliwości przekształceń placówek w ramach niezwiększania liczby miejsc w instytucjonalnych formach w danym powiecie lub odpowiednio województwie

Wprowadzenie zasady, że powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodziny zastępcze czy też rodzinne domy dziecka, nie może odmówić umieszczenia tam przez sąd dziecka (odmówić będzie można w sytuacji, gdy liczba dzieci spoza tego powiatu umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej przekroczy 25% ogólnej liczby miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej zapewnianych przez ten powiat)

2

POLEPSZENIE SYTUACJI OSÓB PEŁNOLETNICH

Zniesienie kryterium dochodowego przy ubieganiu się o pomoc na usamodzielnienie i zagospodarowanie; Umożliwienie powrotu pełnoletniego wychowanka do dotychczasowej formy pieczy zastępczej; Brak konieczności spełnienia wymogu nauki w celu pozostania w dotychczasowej formie pieczy zastępczej w przypadku osób legitymujących się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

3

USPRAWNIENIE PROCEDUR ADOPCYJNYCH

Wskazanie minimalnego zakresu treści opinii kwalifikacyjnej czy też zakresu gromadzonych danych osobowych; Wprowadzenie konieczność dostosowania godzin pracy ośrodka adopcyjnego do realnych potrzeb osób korzystających z jego usług; Konieczność przeprowadzenia wstępnej oceny kandydata do przysposobienia oraz umożliwienia mu udziału w szkoleniu w terminie nie dłuższym niż 4 miesiące od złożenia wniosku o którym mowa w art. 172 ust. 6 ustawy wraz ze wskazanymi w tym przepisie dokumentami.

4

ZWIĘKSZENIE LICZBY ADOPCJI DZIECI STARSZYCH

Wprowadzenie istotnych zmian w zakresie prawa do urlopu ojcowskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz rodzicielskiego przysługujących pracownikowi, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka. Uprawnienia te, co do zasady wydłużono do ukończenia przez dziecko 14. roku życia

Zmiany w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - w pytaniach i odpowiedziach.

Wykaz skrótów:

- **Ustawa zmieniająca** – ustawa z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 2140, 2343),
- **Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** - ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 447.).

1. O jaką kategorię osób rozszerzy się stosowanie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

W art. 5 w ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dodano pkt 6 odnoszący się do mających miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywateli Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej oraz członków ich rodzin, o których mowa w art. 10 ust. 1 lit. b, d, e lub f Umowy o wystąpieniu Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej z Unii Europejskiej i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Dz. Urz. UE L 29 z 31.01.2020, str. 7, z późn. zm.), posiadających prawo pobytu lub prawo stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zmiana ta wynika z konieczności dostosowania przepisów ustawy do norm prawa międzynarodowego.

2. Jakie ułatwienia zostaną wprowadzone w zakresie posiedzeń, w szczególności w zakresie spraw dotyczących przysposobienia?

W ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzono art. 7a pozwalający na odbywanie się posiedzeń, w szczególności posiedzeń ośrodka adopcyjnego dotyczących kwalifikowania dziecka do przysposobienia, dokonywania wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz wydawania opinii kwalifikacyjnej kandydata do przysposobienia dziecka, z wykorzystaniem środków porozumiewania się na odległość. **Należy zwrócić uwagę, że przepis ten daje możliwość fakultatywnego zastosowania trybu udziału w posiedzeniach online, jednak nie powinien on w żadnej mierze wpływać na jakość wykonywanych ocen i wydawanych opinii.**

3. Jakich osób zatrudnionych lub działających w sferze pieczy zastępczej i adopcji dotyczy wymóg niefigurowania w Rejestrze Sprawców na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym?

Zgodnie z art. 7b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wymóg niefigurowania w Rejestrze Sprawców Przepisów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym dotyczy **rodziny wspierającej, kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, rodziny zastępczej, kandydata do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, rodziny pomocowej, kandydata do przysposobienia dziecka, kierownika, dyrektora, osoby zatrudnionej, osoby świadczącej usługi, osoby podejmującej się wspierania działań wychowawczych, o której mowa w art. 96 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, lub wolontariusza w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka**

Wymóg niefigurowania w Rejestrze Sprawców Przepisów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym **dodano także do: art. 12 ust. 1 pkt 5 (asystent rodziny), art. 25 ust. 2 pkt 5 (kierownik placówki wsparcia dziennego), art. 26 ust. 2 pkt 4 (osoba pracująca z dziećmi w placówce wsparcia dziennego), art. 27 ust. 1 (osoba zatrudniona w placówce wsparcia dziennego, niebędąca kierownikiem lub osobą, o której mowa w art. 26 ust. 1), art. 30 ust. 1 pkt 2 (rodzina wspierająca), art. 42 ust. 1 pkt 8 (kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinne domy dziecka), art. 64 ust. 5 pkt 4 (osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich), art. 78 ust. 1 pkt 5 (koordynator rodzinnej pieczy zastępczej), art. 97 ust. 3 pkt 5a (dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego), art. 98 ust. 3 pkt 3a (osoba pracująca z dziećmi w placówce opiekuńczo-wychowawczej), art. 158 ust. 1 pkt 6 (dyrektor ośrodka adopcyjnego), art. 159 ust. 1 pkt 6 (osoba pracująca w ośrodku adopcyjnym, zajmująca się prowadzeniem procedur przysposobienia lub przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka), art. 161 ust. 2 pkt 12 (kandydat do przysposobienia dziecka).**

Przepis określony w art.7b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy jest konsekwencją wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 152). Ustawa o wspieraniu rodziny

i systemie pieczy określa szczególne środki ochrony przeciwdziałające zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym. Jednym z nich jest Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Celem rozwiązania wynikającego z art. 7b jest zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom objętym wsparciem jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Sprawdzeniu podlegać mają zarówno osoby nowo zatrudniane, jak i zatrudnione na dzień wejścia w życie ustawy w jednostkach systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Sprawdzenie powinno nastąpić również każdorazowo po powzięciu informacji o prowadzonym postępowaniu. Na weryfikację osób zatrudnionych lub pełniących funkcję przed 1 lutego 2023 roku, ustawodawca wprowadził termin 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy zmieniającej.

4. Jaki podmiot ma obowiązek potwierdzenia informacji o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym?

Informację o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym sprawdza i potwierdza, w odniesieniu do:

- 1) osób tworzących rodziny wspierające i wolontariuszy w placówkach wsparcia dziennego – **wójt lub upoważniony przez niego kierownik jednostki organizacyjnej gminy** – w celu weryfikacji wymagań dotyczących rodzin wspierających i wolontariuszy w placówkach wsparcia dziennego;
- 2) kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i wolontariuszy w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – **organizator rodzinnej pieczy zastępczej** – w celu weryfikacji wymagań dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i wolontariuszy w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka;
- 3) kandydatów do przysposobienia dziecka – **ośrodek adopcyjny** – w celu weryfikacji wymagań dotyczących kandydatów do przysposobienia dziecka;
- 4) kierowników, dyrektorów lub innych osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – **pracodawca** – w celu weryfikacji wymagań dotyczących

kierowników, dyrektorów lub innych osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka;

5) osób świadczących usługi w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka – **zleceniodawca** – w celu weryfikacji wymagań dotyczących osób świadczących usługi w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka;

6) osób podejmujących się wspierania działań wychowawczych, o których mowa w art. 96 ustawy i wolontariuszy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – **dyrektor odpowiednio placówki opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** – w celu weryfikacji wymagań dotyczących osób podejmujących się wspierania działań wychowawczych, o których mowa w art. 96, i wolontariuszy w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Tryb weryfikacji w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym będzie dotyczył wyłącznie informacji o fakcie niefigurowania lub figurowania w rejestrze (tak/nie), bez możliwości przetwarzania szczegółowych danych w przypadku figurowania.

5. Czy w kręgu osób, które zgodnie z art. 7b ust. 2 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej muszą zostać sprawdzone przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, są również osoby pełniące funkcję dotychczasowej rodziny zastępczej dla osoby, o której mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Tak. Co do zasady jeśli rodziny takie sprawują opiekę nad osobami, o których mowa w art. 37 ust. 2-6 zastosowanie do nich mają odpowiednio przepisy odnoszące się do rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

6. Czy weryfikacja w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym dotyczy dyrektora i pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, czy też wszystkich pracowników zatrudnionych/świadczących usługi w powiatowym centrum pomocy rodzinie (umowa o pracę, umowa cywilno-prawna), który na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest jednostką organizacyjną wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej? Czy należy powiązać ten przepis z art. 12 i art. 21 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, gdzie obowiązek sprawdzania dotyczy pracy lub działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub opieką nad nimi, natomiast nie dotyczy pracowników wykonujących inne czynności?

Weryfikacja w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym obejmuje zarówno osoby zatrudnione w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na podstawie umowy o pracę, jak i osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych. Sprawdzeniu powinny podlegać wszystkie osoby, które choćby potencjalnie mogłyby mieć kontakt z dziećmi. Ocena zatem okoliczności zależy każdorazowo do osoby lub podmiotu zobowiązanego do weryfikacji. Należy przy tym pamiętać, iż intencją wprowadzenia przedmiotowej regulacji jest całkowite wyeliminowanie ryzyka narażenia dziecka na kontakt z osobą figurującą w ww. rejestrze.

7. Kogo rozumie się pod pojęciem "innych osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej"?

Zgodnie z uzasadnieniem do projektu nowelizacji pojawiające się w przepisach ustawy pojęcie „osoby zatrudnionej”, odnosi się zarówno do definicji pracownika wskazanej w Kodeksie pracy, jak i osoby wykonującej pracę w jednostkach organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępcze na podstawie umów cywilnoprawnych (np. umowy zlecenia, umowy o świadczenie usług, umowy o dzieło, umowy o wolontariat).

Oznacza to zatem, że pod pojęciem "innych osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej", wskazanym w art. 7b ust. 2 pkt. 4, rozumie się każdą osobę zatrudnioną w tej jednostce, bez względu na podstawę prawną tego zatrudnienia, mogącą choćby potencjalnie mieć kontakt z dziećmi. Dotyczy to zatem m.in.:

- asystentów rodziny;

- osób zatrudnionych w placówce wsparcia dziennego;
- osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarczych;
- koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- osób pracujących w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej;
- osób pracujących w ośrodku adopcyjnym.

8. Jakie zmiany przewidziane są w zakresie warunków, jakie ma spełniać osoba zatrudniona na stanowisku kierownika placówki wsparcia dziennego, wychowawcy lub opiekuna dziecięcego w placówce wsparcia dziennego?

W art. 25 i art. 26 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzono zmiany w kwalifikacjach osób pracujących w placówce wsparcia dziennego na stanowisku kierownika, wychowawcy i opiekuna dziecięcego, **umożliwiając zatrudnienie w tym charakterze również osób posiadających wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela.** Tym samym złagodzone dotychczasowe wymogi dotyczące wykształcenia osób pracujących w placówce wsparcia dziennego na wymienionych wyżej stanowiskach. Zwiększy się tym samym szansa na pozyskanie kadry, mającej doświadczenie w pracy z dziećmi uzyskane jako nauczyciel przedmiotu. Osoby takie mogą, oprócz zajęć wychowawczych, prowadzić zajęcia instruktorskie. Jest to także szansa na wykorzystanie potencjału byłych nauczycieli. To element szerszych zmian zmierzających do zwiększenia elastyczności kwalifikacji w odniesieniu do pracowników sfery usług społecznych. Analogicznie wprowadzono **możliwość zatrudnienia osób posiadających wykształcenie wyższe na dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela również na stanowisku wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej.**

Ponadto dokonano zmiany w art. 26 ust. 1 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie kwalifikacji opiekuna dziecięcego, doprecyzowując rodzaj wykształcenia na „**wykształcenie na kierunku studiów związanym z kształceniem w zakresie pedagogiki**” lub „**dowolnym kierunku oraz przygotowanie pedagogiczne uprawniające do wykonywania zawodu nauczyciela**”. W związku z tym tak opisane wykształcenie zastąpiło określenie „studia pedagogiczne”.

9. Jakie prawa ma wychowanek w przypadku rozwiązania albo likwidacji dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej na podstawie art. 37 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Zgodnie z art. 37 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku odpowiednio rozwiązania albo likwidacji dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej - może przebywać w innej niż dotychczasowa rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą odpowiednio starosty albo marszałka województwa oraz odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej z uwzględnieniem art. 37 ust. 2, tj. jeżeli: uczy się w szkole; uczy się w uczelni; uczy się u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego; uczy się na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia; legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

10. Czy wychowanek, który osiągnął pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i po osiągnięciu pełnoletności opuścił dotychczasową rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą albo regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, może powrócić do pieczy zastępczej?

Zgodnie z art. 37 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i po osiągnięciu pełnoletności opuściła dotychczasową rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą albo regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, **może jeden raz powrócić, o ile spełnia wymagania określone w ust. 2**, tj. m.in. uczy się w szkole; uczy się w uczelni; uczy się u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego; uczy się na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia; legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - **do dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu**

dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą odpowiednio starosty albo marszałka województwa oraz odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.

11. Jakie prawa ma wychowanek, którego pobyt w rodzinie zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka?

Zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osoba, której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez tę osobę pełnoletności na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, **może, o ile spełnia wymagania określone w ust. 2**, tj. m.in. uczy się w szkole; uczy się w uczelni; uczy się u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego; uczy się na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia; legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności - **jeden raz powrócić do rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą odpowiednio starosty albo marszałka województwa oraz odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.**

12. Czy art. 37 ust. 3-8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej będzie można zastosować w przypadku osoby, która osiągnęła pełnoletność przed wejściem w życie zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ?

Ustawa nie zawiera w tej materii przepisu przejściowego zakładającego stosowanie wobec takich osób przepisów dotychczasowych. Zatem stosuje się wobec nich **nowe przepisy, o ile osoby te spełniają warunki przewidziane w ich treści**. Czyli np. osoba, która osiągnęła pełnoletność przed wejściem w życie zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w szczególnie uzasadnionych przypadkach może jeden raz powrócić, o ile spełnia wymagania określone w ust. 2 art. 37 ustawy (m.in. wiek, warunek uczenia się) do dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-

wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą odpowiednio starosty albo marszałka województwa oraz odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.

13. Czy prawo do przebywania w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz prawo do świadczenia na pokrycie kosztów jego utrzymania przysługuje na pełnoletniego wychowanka, niezależnie od sporządzenia przez niego Indywidualnego Programu Usamodzielnienia oraz jego postanowień?

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie uzależnia przebywania w dotychczasowej rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz związanego z tym prawa do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania od Indywidualnego Programu Usamodzielnienia. Art. 145 ust. 6 i 6a ustawy, wskazują natomiast, iż osoba usamodzielniana wspólnie z opiekunem usamodzielnienia:

- 1) może dokonać, w przypadku zmiany sytuacji życiowej tej osoby,
 - 2) dokonuje, w przypadkach, o których mowa w art. 37 ust. 4-6, po uzyskaniu zgody odpowiednio starosty albo marszałka województwa oraz zgody odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej
- zmian w indywidualnym programie usamodzielnienia.

Dodatkowo wskazano, iż zmiany indywidualnego programu usamodzielnienia wymagają zatwierdzenia przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

14. Czy możliwe jest wydanie przez starostę upoważnienia dla dyrektora powiatowego centrum pomocy rodzinie lub wskazanego przez niego pracownika do wyrażenia zgody na powrót pełnoletniego wychowanka?

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie przewiduje możliwości upoważnienia do przedmiotowych czynności innych osób.

15. Czy możliwy jest powrót wychowanka, który zakończył proces usamodzielniania - wypłacono mu przysługujące świadczenia na zagospodarowanie i usamodzielnienie oraz została spisana ocena końcowa Indywidualnego Programu Usamodzielnienia?

Przesłanki powrotu wychowanka do dotychczasowej formy pieczy zastępczej wskazane są w art. 37 ust. 2-6 ustawy. Zgodnie z art. 152a ustawy, w przypadku gdy osoba usamodzielniana przebywa w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej na zasadach określonych w art. 37 ust. 4-6, pomoc, o której mowa w art. 140 ust. 1 (tj. pomoc na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie, zagospodarowanie), ulega zawieszeniu do dnia opuszczenia odpowiednio rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej. W sytuacji natomiast, gdy wychowanek zakończył proces usamodzielnienia (tj. sporządzono ocenę końcową procesu usamodzielnienia), jego powrót do pieczy zastępczej jest możliwy, o ile nadal spełnia on przesłanki wskazane w art. 37 ust. 2-6. Należy jednak wskazać, iż w takiej sytuacji, wychowanek ten nie będzie mógł już ponownie skorzystać z pomocy na usamodzielnienie.

16. Czy zmiana typu placówki opiekuńczo - wychowawczej jest likwidacją placówki w rozumieniu art. 37 ust. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Przepisy art. 106 i 107 ustawy rozróżniają pojęcia powstania, przekształcenia i likwidacji placówki. Zatem przekształcenie placówki opiekuńczo-wychowawczej, zgodnie z wymogami zawartymi w art. 106 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co do zasady nie jest jej likwidacją.

17. Co zawiera rejestr prowadzony przez ministra właściwego do spraw rodziny na podstawie art. 38d?

Zgodnie z art.38 d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rejestr obejmuje:

- 1) **wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej**, o których mowa w art. 37 ust. 2–4 i 6, oraz **osób niepełnoletnich opuszczających rodzinną pieczę zastępczą**, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, z podziałem na dzieci umieszczone lub przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach

instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz na osoby, o których mowa w art. 37 ust. 2–4 i 6, i osoby niepełnoletnie opuszczające rodzinną pieczę zastępczą, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej i poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej;

- 2) wykaz **osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację** do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 3) wykaz **kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;**
- 4) wykaz **rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze spokrewnione, niezawodowe i zawodowe;**
- 5) wykaz **rodzinnych domów dziecka;**
- 6) wykaz **placówek opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych;**
- 7) wykaz **osób usamodzielnianych.**

Rejestr będzie prowadzony przez starostę, organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, marszałka województwa i wojewodę, za pomocą zapewnionego przez ministra właściwego do spraw rodziny systemu teleinformatycznego.

Art. 38d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wymienia szczegółowo dane podlegające wpisowi do rejestru i wskazuje podmioty uprawnione do ich wprowadzania, aktualizowania i usuwania. Dane do rejestru będą wprowadzane i aktualizowane niezwłocznie po powzięciu informacji wymagających wpisu lub aktualizacji.

Zgodnie z art. 38e ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dostęp do omawianych do omawianych wyżej danych będzie ograniczony i będzie przysługiwać ściśle określonym podmiotom wymienionym w projektowanej regulacji, wyłącznie w zakresie niezbędnym do realizacji ich ustawowych zadań. W bardzo szczegółowy sposób wskazano zakres tego dostępu dla poszczególnych podmiotów. Dodatkowo w celu maksymalizacji ochrony danych osobowych ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje okresy przetwarzania poszczególnych danych. Ponadto ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na administratora danych osobowych obowiązek dokonania co najmniej raz na rok przeglądu danych osobowych i usuwania danych, których przetwarzanie nie jest uzasadnione.

Potrzeba stworzenia rejestru miejsc w pieczy zastępczej oraz rejestru dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej była wielokrotnie zgłaszana przez środowiska związane z pieczą zastępczą. W istocie pod pojęciem rejestr dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej mieści się cały zestaw danych, które mają służyć jednostkom organizacyjnym wspierania rodziny i pieczy zastępczej, wskazanym w projekcie, do lepszej organizacji pieczy zastępczej i zgodnego z dobrem dziecka poszukiwania wolnych miejsc w pieczy zastępczej na terenie Polski przez sąd rodzinny. W poprzednim stanie prawnym funkcjonował rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestr osób już pełniących ww. funkcje. Rejestr ten prowadził starosta, który był zobligowany do dostarczania danych z rejestru do właściwego sądu (uchylony art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rozszerza ten rejestr o dodatkowe informacje dotyczące dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2–4 i 6, osób niepełnoletnich opuszczających rodzinną pieczę zastępczą, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, osób posiadających pozytywną lub negatywną wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób usamodzielnianych. **Rejestr zawiera informacje na temat placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej.** Informacje na ich temat w obecnym stanie prawnym, wraz z informacjami na temat wolnych miejsc w pieczy instytucjonalnej, prowadzi w rejestrach wojewoda – zmieniany art. 186 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

18. Na czym będą polegać zabezpieczenia stosowane przez administratorów danych określonych w art. 38d ust. 3-9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ?

Zgodnie z art. 38f ust. 21 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zabezpieczenia stosowane przez administratorów danych w celu ochrony danych osobowych polegać będą co najmniej na:

- 1) dopuszczeniu do przetwarzania **danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych,**
- 2) **pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy.**

19. Czy dane do rejestru wpisujemy na bieżąco od dnia wejścia w życie zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, czy z okresem wstecznym dotyczącym np. szkolenia rodzin zastępczych, od czasu kiedy pełnią tę funkcję?

Termin wdrożenia rozwiązań technicznych umożliwiających prowadzenie rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zostanie ogłoszony, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Do upływu trzech miesięcy od daty wskazanej w ogłoszeniu starosta prowadzi, na zasadach dotychczasowych, rejestr, o którym mowa w art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w jej brzmieniu dotychczasowym. Analogiczna sytuacja dotyczy wojewody i prowadzenia przez niego rejestrów, o których mowa w art. 186 pkt 1 ustawy zmienianej w brzmieniu dotychczasowym.

Po uruchomieniu systemu, będzie trzeba wprowadzić do niego wszystkie dane, w tym historyczne, posiadane przez podmiot odpowiedzialny za ich wprowadzanie.

20. W jakiej formie będzie działał rejestr? Czy jako dodatkowy program czy w innej formie? (wprowadzenie do rejestru rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo-wychowawczych i dzieci umieszczonych w tych formach pieczy zastępczej oraz kandydatów na rodziny zastępcze w założeniu ma ułatwić znalezienie miejsca dla dzieci w pieczy zastępczej oraz monitorowanie realizacji zadań w zakresie pieczy zastępczej)

System jest w trakcie opracowywania. Na obecnym etapie brane są pod uwagę różne sposoby jego działania..

21. W jakim czasie należy wprowadzić do rejestru dane dotychczas funkcjonujących rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych?

Kwestię tą reguluje art. 34 ustawy zmieniającej. Zgodnie z ust. 5 tego przepisu starosta, organizator rodzinnej pieczy zastępczej, marszałek województwa i wojewoda, w terminie 3 miesięcy od dnia wskazanego w obwieszczeniu, będą wprowadzać do rejestru posiadane przez siebie dane (każdy w zakresie swojej właściwości).

22. Co oznacza niezwłoczne wprowadzenie danych do rejestru? Wielokrotnie nie będzie możliwe wprowadzenie wszystkich danych w szybkim terminie, ze względu na

konieczność zebrania wszystkich informacji, w szczególności najbardziej problematyczne jest zebranie informacji o miejscu zamieszkania rodziców biologicznych, którzy bardzo często przemieszczają się, a tym samym ustalenie gminy i powiatu właściwych do ponoszenia wydatków na utrzymanie będzie trudne.

Niewłocznie oznacza bez zbędnej zwłoki. Mowa tu zatem o realnym terminie, uwzględniającym okoliczności danego przypadku. System będzie umożliwiał wielokrotne aktualizowanie wprowadzanych danych, zatem w sytuacji nieposiadania pełnych informacji, do wykazu będzie należało wprowadzić je początkowo w ograniczonym zakresie, a następnie uzupełnić je niezwłocznie po ich uzyskaniu.

23. Co w sytuacji, gdy organizator rodzinnej pieczy zastępczej nie posiada pełnych danych o rodzeństwie dziecka umieszczonego w pieczy, szczególnie w przypadku gdy rodzeństwo to zostało wcześniej umieszczone w rodzinie adopcyjnej. Czy te dane organizator rodzinnej pieczy zastępczej będzie mógł pozyskiwać z sądu lub ośrodka adopcyjnego?

System w takiej sytuacji sam będzie podpowiadał, że w systemie istnieje dziecko, którego mama lub tata mają taki sam numer pesel jak mama czy tata dziecka wprowadzanego do systemu. W takiej sytuacji podmiot wprowadzający dane będzie mógł się skontaktować z podmiotem odpowiedzialnym za ujawnione przez system rodzeństwo w celu np. rozważenia możliwości wspólnego umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

24. Co w sytuacji, kiedy informacje dotyczące rodzica biologicznego będą ograniczały się jedynie do imienia i nazwiska, natomiast pozostałe informacje, które będą miały być zawarte w rejestrach nie będą znane? Zdarzają się przypadki umieszczeń interwencyjnych dzieci, gdzie wcześniej nie była prowadzona praca z rodzicem, a organizator nie ma możliwości kontaktu z rodzicem biologicznym w celu uzyskania niezbędnych informacji, ponieważ rodzic nie kontaktuje się, nieznanym jest pesel rodzica biologicznego itp.

W takiej sytuacji do systemu wprowadzone zostaną posiadane przez dany podmiot dane. Jednocześnie z uwagi na zapewnienie pełnej funkcjonalności systemu, zasadne będzie pozyskanie pozostałych informacji w późniejszym czasie. Na szczególną uwagę zasługuje, że akurat dane rodziców są bardzo istotne m.in. z punktu widzenia możliwości łączenia rodzeństwa.

25. Czy w podawanym zgodnie z art. 38d ust. 5 pkt 13 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rejestrze kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, w zakresie ukończonych szkoleń, należy wpisywać wyłącznie szkolenie kwalifikacyjne odbyte zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, czy również inne szkolenia podnoszące kompetencje ww. kandydatów?

Art. 38d ust. 5 pkt 13 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dotyczy wszystkich szkoleń, w których kandydaci brali udział.

26. Czy w przypadku funkcjonowania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka przez osoby w wieku około 60 lat, które nie planują kontynuować działalności, będzie możliwość oznaczenia ich w rejestrze jako wygasające, po to aby nie umieszczać już u nich dzieci?

Informacje takie będzie można zawrzeć w danych, o których mowa w art. art. 38d ust. 6 pkt 19, 23 lub 24 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

27. Na jakiej zasadzie sądy, gdy będą wolne miejsca w pieczy zastępczej, będą rezerwować miejsce ? Jak powinno to wyglądać, aby uniknąć ryzyka wydania w tym samym czasie postanowienia o umieszczeniu np. dwójki dzieci przez dwa różne sądy na jedno miejsce?

Kwestia ta będzie przedmiotem ustaleń na etapie przygotowywania i wdrażania systemu.

28. Czy rodziny zastępcze niezawodowe, które ustanowił sąd de facto tylko dla małoletnich dzieci z ich rodziny (ciocia, wujek) będą także figurowały w rejestrze jako rodziny zastępcze niezawodowe z wolnymi miejscami?

Rodziny takie będą figurowały w rejestrze rodzin zastępczych, jednak będzie możliwość wskazania maksymalnej liczby dzieci, które można w danej rodzinie zastępczej umieścić (art. 38d ust. 6 pkt 24) na poziomie liczby dzieci umieszczonych (art. 38d ust. 6 pkt 16). Tym samym będzie to oznaczało, że nie można u nich umieszczać więcej dzieci.

29. Czy rodziny zastępcze niezawodowe, deklarujące przyjęcie jednego dziecka np. ze względu na warunki mieszkaniowe będą figurowały w rejestrze jako rodziny zastępcze niezawodowe z wolnymi miejscami ?

Rodziny takie będą figurowały w rejestrze rodzin zastępczych niezawodowych, jednak będzie możliwość wskazania maksymalnej liczby dzieci, które można w danej rodzinie zastępczej umieścić na poziomie 1 dziecka (art. 38d ust. 6 pkt 24) przy jednoczesnym wskazaniu, że w rodzinie tej jest już umieszczone jedno dziecko (art. 38d ust. 6 pkt 16).

30. Co w przypadku, gdy rodziny już funkcjonujące i nowo powstałe nie wyrażą zgody na udostępnienie szczególnych kategorii danych i wpisanie ich do rejestru?

Przetwarzania danych w poszczególnych wykazach wynika z przepisów prawa, zatem nie będzie zachodziła konieczność uzyskania zgody na ich przetwarzanie w systemie. Należy jednak zaznaczyć, że zgodnie z art. 46 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej już dziś starosta prowadzi rejestr danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka.

31. Czy wspomniane w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rejestry będą w formie ogólnopolskiego /wojewódzkiego programu informatycznego, czy pracownicy powiatowych centrów pomocy rodzinie/miejskich ośrodków pomocy rodzinie będą przeszkoleni z rejestrów?

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje udostępnienie jednego, ogólnopolskiego systemu. Należy jednak zaznaczyć, że dostęp do poszczególnych danych w określonych wykazach nie będzie nieograniczony. Zostało to wskazane w m.in. w art. 38e ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

32. Czy za obsługę rejestrów będą dodatki dla pracowników?

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie zawiera szczególnych rozstrzygnięć w tym zakresie. Należy jednak zaznaczyć, iż prowadzenie rejestru nie jest nowym zadaniem dla powiatu.

33. Czy obowiązek pseudonimizacji danych rodzin zastępczych zawodowych zgodnie z art. 38f ust. 12 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powstaje niezwłocznie po opuszczeniu tej rodziny przez ostatnie powierzone dziecko czy analogicznie, jak wobec prowadzącego rodzinny dom dziecka po rozwiązaniu umowy, biorąc jednocześnie pod uwagę fakt, że zgodnie z treścią art. 85 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osoby pełniące funkcję rodziny zastępczej zawodowej mogą otrzymywać wynagrodzenie za gotowość do przyjęcia dziecka lub korzystać zgodnie z treścią art. 69 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z prawa do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem, w związku z wypoczynkiem lub przebywać na zwolnieniu lekarskim i w tym okresie nie mieć powierzonych żadnych dzieci? Czy obowiązek pseudonimizacji danych rodzin zastępczych zawodowych niezwłocznie po opuszczeniu tej rodziny przez ostatnie dziecko, nie powoduje, że sytuacja takich rodzin jest w tym zakresie gorsza w porównaniu do sytuacji prowadzącego rodzinny dom dziecka?

Art. 38f ust. 12 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dotyczy wszystkich typów rodzin zastępczych. Pseudonimizacji danych dokonywać się będzie po opuszczeniu tej rodziny przez ostatnie powierzone dziecko. Ostatnie powierzone dziecko w przypadku rodzin zastępczych zawodowych, dotyczyć będzie zatem sytuacji, kiedy rodzina ta nie wyraża dalej gotowości pełnienia tej funkcji, zatem będzie to *de facto* zbieżne z rozwiązaniem umowy.

34. Jakie są zasady przeprowadzenia wstępnej kwalifikacji kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka?

Zgodnie z art. 43 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **wprowadza możliwość wstępnej kwalifikacji u dowolnego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, jeżeli:**

- 1) organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie przeprowadził, w terminie miesiąca od złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1 tego przepisu, wstępnej kwalifikacji kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub

2) organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wyraził zgodę na przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji danego kandydata przez innego organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, lub

3) organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka negatywnie wstępnie zakwalifikował danego kandydata.

Wskazano przy tym, że **organizator rodzinnej pieczy zastępczej inny niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka nie może przeprowadzić wstępnej kwalifikacji**, jeżeli od dnia przeprowadzenia negatywnej wstępnej kwalifikacji upłynęło więcej niż 2 lata.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej, na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, przeprowadza na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Po przeprowadzeniu wstępnej kwalifikacji organizator rodzinnej pieczy zastępczej sporządza dokument potwierdzający jej przeprowadzenie. Dokument ten zawiera w szczególności datę przeprowadzenia wstępnej kwalifikacji oraz wskazanie, czy wstępna kwalifikacja jest pozytywna czy negatywna i jest wydawany pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej. Pozytywna wstępna kwalifikacja jest ważna przez okres 2 lat od dnia jej przeprowadzenia. W przypadku, gdy wstępna kwalifikacja kandydata jest negatywna, w dokumencie potwierdzającym przeprowadzenie wstępnej kwalifikacji organizator rodzinnej pieczy zastępczej szczegółowo uzasadnia przyczyny negatywnej wstępnej kwalifikacji i wskazuje obszary wymagające poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi t.j. Dz.U. z 2022, poz.329 z późn.zm.).

W przypadku gdy wstępna kwalifikacja jest przeprowadzana przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej innego niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, organizator ten może zasięgnąć opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka co do spełniania warunku, o którym mowa w art. 42 ust. 1 pkt 1. Dodatkowo wskazano, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej inny niż organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka w celu weryfikacji spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, może wykonywać swoje obowiązki na terenie powiatu miejsca zamieszkania kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Rozwiązanie to ma zapewnić pełną i obiektywną ocenę kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Następnie organizator rodzinnej pieczy zastępczej, który pozytywnie wstępnie zakwalifikował kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, kieruje tego kandydata, na jego wniosek, na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które jest obowiązany zorganizować w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku przez kandydata.

Celem tych przepisów jest zwiększenie konkurencyjności rodzin zastępczych oraz wprowadzenie elementu derejonizacji pieczy zastępczej. W poprzednim porządku prawnym to organizator rodzinnej pieczy zastępczej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania kandydatów na rodzinę zastępczą i osobę prowadzącą rodzinny dom dziecka decyduje *de facto* o utworzeniu nowej rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka.

35. Jakie są zasady wydawania zaświadczenia kwalifikacyjnego?

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 45 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym na wniosek kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, posiadającego świadectwo ukończenia szkolenia, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ww. ustawy, **organizator rodzinnej pieczy zastępczej, który pozytywnie wstępnie zakwalifikował kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wydaje zaświadczenie kwalifikacyjne** zawierające potwierdzenie ukończenia szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42.

Zaświadczenie to jest ważne 2 lata i stanowi podstawę wpisu do rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W przypadku odmowy wydania zaświadczenia kwalifikacyjnego, odmowa ta wydawana jest pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, ze szczegółowym uzasadnieniem przyczyn odmowy i ewentualnym wskazaniem obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. z 2022, poz.329 z późn.zm.).

W przypadku natomiast, gdy kandydat do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka przestanie spełniać warunki, o których mowa w art. 42 ust. 1–3, **organizator pieczy zastępczej, który pozytywnie wstępnie zakwalifikował kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, stwierdza nieaktualność wydanego zaświadczenia kwalifikacyjnego** i wykreśla kandydata niezwłocznie z rejestru, o którym mowa w art. 38d ust. 1 pkt 3, oraz zawiadamia go o tym pisemnie w postaci papierowej lub elektronicznej, podając jednocześnie uzasadnienie, z jednoczesnym pouczeniem strony o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. z 2022, poz.329 z późn.zm.).

36. Jak należy postąpić w sytuacji, gdy nie zebrała się odpowiednia liczba osób, żeby zorganizować w terminie 3 miesięcy od złożenia przez pozytywnie zakwalifikowanego

kandydata do pełnienia rodzinnej pieczy zastępczej wniosku o zorganizowanie szkolenia, w świetle dodawanego art. 43 ust. 8 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Przepisy ustawy nie narzucają minimalnej liczby osób potrzebnej do uruchomienia szkolenia dla kandydatów do pełnienia rodzinnej pieczy zastępczej lub szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka. Szkolenie można w związku z tym rozpocząć nawet w trybie indywidualnym, dokonując później w miarę możliwości i potrzeb łączenia kandydatów w większe grupy. Rozważenia wymaga jednak, czy przyjęty format zatwierzonego programu szkolenia nie narzuca minimalnej liczby kandydatów uczestniczących w szkoleniu. W razie obecności wymogu minimalnej liczby osób w przyjętym programie szkolenia, zasadnym będzie wystąpienie z wnioskiem o zmianę decyzji zatwierdzającej program szkolenia, lub z wnioskiem o zatwierdzenie nowego, zmodyfikowanego programu szkolenia.

37. Czy zaświadczenia kwalifikacyjne dla kandydatów (bez dzieci) wydane na podstawie dotychczasowych przepisów będą ważne bezterminowo czy też należy stosować do nich nowy art. 45 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Zaświadczenia wydane na podstawie przepisów dotychczasowych w związku z obowiązującą zasadą praw nabytych pozostają w mocy bezterminowo.

Zgodnie jednak z art. 45 ust. 3 ustawy w przypadku, gdy taki kandydat przestanie spełniać warunki, o których mowa w art. 42 ust. 1-3 ustawy, organizator rodzinnej pieczy zastępczej będzie mógł stwierdzić nieaktualność wydanego zaświadczenia kwalifikacyjnego.

38. Co jaki okres kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej mają obowiązek przedstawić zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia?

Zgodnie z nowo dodanym art. 45a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kandydaci zakwalifikowani do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka mają obowiązek do przedstawiania, **co 2 lata**, odpowiednio organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, który przeprowadził wstępną kwalifikację kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, staroście powiatu właściwego ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka,

staroście powiatu, który zawarł umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku, o którym mowa w art. 54 ust. 3a, albo staroście, który organizuje rodzinny dom dziecka na terenie innego powiatu, zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia, wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej w rozumieniu przepisów ustawy z 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2527), oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wystawionej przez psychologa. Dotychczas regulacja ta znajdowała się w uchylonym art. 46 ustawy. Zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia oraz opinia o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka służą do potwierdzenia, że dane osoby są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem. Zgodnie bowiem z art. 42 ust. 1 pkt. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tylko takim osobom można powierzyć pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka. Oznacza to zatem, że w sytuacji, kiedy dana osoba przestanie spełniać warunki, o których mowa w ww. przepisie, organizator rodzinnej pieczy zastępczej wraz z sądem dokonują analizy zasadności dalszego sprawowania opieki nad powierzonymi dziećmi.

39. Jaki powiat będzie wykonywał zadania związane z funkcjonowaniem rodziny zastępczej zawodowej, gdy umowę o zawodowstwo z rodziną zastępczą zamierza zawrzeć lub zawarł starosta powiatu innego niż starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej?

Nowe brzmienie art. 54 ust. 3b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej znosi obligatoryjność porozumień międzypowiatowych w sytuacji, gdy umowę o zawodowstwo z rodziną zastępczą zamierza zawrzeć lub zawarł starosta powiatu innego niż starosta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej. Należy jednak zaznaczyć, iż w takiej sytuacji zadania związane z funkcjonowaniem rodziny zastępczej zawodowej, w tym między innymi dotyczące organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, porozumień, o których mowa w art. 191 ust. 5, przyznawania świadczeń i dodatków przysługujących rodzinie zastępczej zawodowej i finansowania rodziny zastępczej zawodowej, **wykonuje, co do zasady, powiat starosty, który zawarł umowę z rodziną zastępczą.** Powiat ten musi zatem dokładnie rozważyć, czy będzie w stanie te zadania poza własnym terenem prawidłowo wykonywać.

Ewentualnie powiaty te będą mogły zawrzeć porozumienie, w którym inaczej rozwiążą tą kwestię.

40. Jak należy rozumieć koszty „bieżącej konserwacji”?

Bazując na przepisie art. 3 pkt 8 ustawy dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r., poz. 2351 z późn. zm.) oraz uwzględniając wyrok NSA z dnia 5 kwietnia 2006 r. sygn. akt II OSK 704/05 należy uznać, że bieżąca konserwacja to wykonywanie w istniejącym obiekcie budowlanym robót niepolegających na odtworzeniu stanu pierwotnego, ale mających na celu jego utrzymanie w dobrym stanie i zabezpieczenie przed szybkim zużyciem albo zniszczeniem.

41. Do kogo składa wniosek kandydat spełniający warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej?

Zgodnie z art. 55 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **kandydat spełniający warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka składa wniosek o zawarcie umowy o utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka do starosty powiatu, którego organizator rodzinnej pieczy zastępczej wydał mu zaświadczenie kwalifikacyjne.**

W przypadku jednak, gdy starosta ten nie zawrze z takim kandydatem umowy o utworzeniu odpowiednio rodziny zastępczej zawodowej lub rodzinnego domu dziecka, w terminie miesiąca od dnia złożenia wniosku, kandydat taki będzie mógł złożyć wniosek do starosty powiatu innego niż powiat, którego organizator rodzinnej pieczy zastępczej wydał mu zaświadczenie kwalifikacyjne.

42. Co określa porozumienie zawarte na podstawie art. 60 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Zgodnie z art. 60 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku, gdy rodzinny dom dziecka może być organizowany na terenie powiatu innego niż powiat organizujący rodzinny dom dziecka, starosta powiatu, który organizuje rodzinny dom dziecka lub zleca realizację tego zadania na podstawie art. 190, może zawrzeć porozumienie ze starostą powiatu, na terenie którego organizowany jest rodzinny dom dziecka.

Porozumienie, o którym mowa w art. 60 ust. 3, **może określać, że zadania związane z funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka, w tym dotyczące organizatora rodzinnej**

pieczy zastępczej, porozumień, o których mowa w art. 191 ust. 5a, przyznawania świadczeń i dodatków przysługujących prowadzącemu rodzinny dom dziecka i finansowania rodzinnego domu dziecka, wykonuje powiat właściwy ze względu na miejsce organizacji rodzinnego domu dziecka.

Jeśli powyższe porozumienie nie zostanie zawarte, to zadania związane z funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka, w tym dotyczące organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, porozumień, o których mowa w art. 191 ust. 5a, przyznawania świadczeń i dodatków przysługujących prowadzącemu rodzinny dom dziecka i finansowania rodzinnego domu dziecka, wykonuje powiat starosty, który organizuje rodzinny dom dziecka lub zleca realizację tego zadania na podstawie art. 190.

43. Jakie dodatkowe wymagania przewiduje nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w stosunku do osób, które chcą pełnić funkcję koordynatora pieczy zastępczej?

Zgodnie z art. 78 w ust. 1 pkt 5 i 6 osoba, która chce pełnić funkcję koordynatora pieczy zastępczej oprócz wprost sformułowanego wymogu o braku figurowania w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym (pkt 5), **musi także dawać rękojmię należytej realizacji zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.**

44. Jaka kwota wynagrodzenia przysługuje rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka w świetle zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Zgodnie art. 85 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej zawodowej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje miesięczne wynagrodzenie **nie niższe niż kwota 4 100 zł.** Z kolei rodzinie zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego przysługuje miesięczne wynagrodzenie nie niższe niż 124% kwoty, o której mowa powyżej, **czyli nie mniej niż 5 084 zł.**

Należy także pamiętać, iż zmieniają się zasady waloryzacji ww. wynagrodzeń. Będą od teraz one podlegać waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych (tzw. wskaźnik inflacji) ogłaszany przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, od dnia 1 czerwca roku kalendarzowego następującego po roku kalendarzowym, w którym wskaźnik cen towarów

i usług konsumpcyjnych w okresie od roku kalendarzowego, w którym była przeprowadzona ostatnio waloryzacja, przekroczył 105%.

Przy czym, waloryzację kwot, o których mowa w art. 54, art. 62 i art. 75 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym ustawą zmieniającą, przeprowadza się po raz pierwszy w roku, w którym wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie liczonym od 2023 r. przekroczył 105%.

45. Na jakich zasadach może być prowadzona placówka opiekuńczo-wychowawcza na terenie innego powiatu?

Zgodnie z art. 93 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona na terenie innego powiatu na zasadzie porozumienia zawartego między starostą powiatu, który prowadzi placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub zleca realizację tego zadania na podstawie art. 190, a starostą powiatu, na terenie którego prowadzona jest placówka opiekuńczo-wychowawcza.**

Porozumienie może określać, że zadania związane z funkcjonowaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej, w tym dotyczące porozumień, o których mowa w art. 191 ust. 5, przyznawania środków finansowych i finansowania placówki opiekuńczo-wychowawczej, wykonuje powiat starosty, który prowadzi placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub zleca realizację tego zadania na podstawie art. 190.

Zmiana w art. 93 ust. 2a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest de facto zmianą techniczną mającą na celu zagwarantowania jego dotychczasowego sposobu stosowania. Dotychczasowe brzmienie tego przepisu zawierało bowiem odwołanie do art. 54 ust. 3c, który został zmieniony.

46. W jakich sytuacjach mogą być tworzone placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego?

Bardzo istotną zmianą jest wprowadzenie w art. 106 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zasadniczych ograniczeń w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz specjalistyczno-terapeutycznego oraz wprowadzenie uznania administracyjnego wojewody w zakresie wydawania zezwoleń.

Przepis ten stanowi m.in., że placówki takie mogą być tworzone tylko w przypadku, gdy utworzenie nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej lub przekształcenie istniejącej placówki opiekuńczo-wychowawczej nie spowoduje zwiększenia liczby miejsc w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie danego powiatu albo jest to umotywowane szczególnymi potrzebami lokalnymi. W tej drugiej jednak sytuacji podmiot występujący o zezwolenie musi przedstawić uzyskaną wcześniej opinię Rzecznika Praw Dziecka o zasadności utworzenia takiej placówki. Konsekwencją tej zmiany jest zmiana w ustawie z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka.

Dodatkowo wprowadzono rozwiązanie, że wojewoda, wydając zezwolenie na prowadzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie będzie zobligowany do wydania zezwolenia każdemu podmiotowi, który o nie wystąpi, jeżeli tylko spełnione zostaną przesłanki formalne (obecnie powiat może zawnieioskować o utworzenie dowolnej liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych, a wojewoda, jeżeli będą spełnione warunki formalne, musi wydać zezwolenie). Wojewoda, wydając zezwolenie, będzie obowiązany kierować się dobrem dziecka oraz przesłankami wskazującymi na brak możliwości zapewnienia dzieciom rodzinnej pieczy zastępczej, mimo podejmowanych działań na rzecz pozyskania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form pieczy zastępczej. Rozwiązanie takie wpisuje się także w element kontroli wojewody nad procesem odchodzenia od instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Doprecyzowano także, że w zezwoleniu wojewoda określa liczbę miejsc w placówce opiekuńczo-wychowawczej, w tym liczbę miejsc przewidzianych dla każdego typu placówki – w przypadku placówki opiekuńczo-wychowawczej łączącej zadania na podstawie art. 101 ust. 3 ustawy.

47. W decyzjach zezwalających na prowadzenie placówek opiekuńczo wychowawczych nie była określana liczba miejsc zarówno w placówkach jednego typu, jak i łączących różne typy (uniemożliwiało to wprowadzenie liczby miejsc do rejestru przy łączeniu przez placówkę kilku funkcji). Czy w związku z powyższym należy zmienić decyzje i określić liczbę miejsc?

Każde ważne zezwolenie powinno określać liczbę miejsc w danej placówce, jest to bowiem istotny element pozwalający w przyszłości choćby ocenić, czy placówka funkcjonuje zgodnie

z wydanym zezwoleniem. W razie, gdy uprzednio wydana decyzja nie zawiera wymaganych informacji, zachodzi zasadność zmiany decyzji w tym zakresie.

48. Ile dzieci/osób można umieścić w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej, które osiągnęły pełnoletność w pieczy zastępczej?

Zgodnie z art. 109 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej można umieścić, w tym samym czasie, łącznie **nie więcej niż 30** dzieci, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6.

Wojewoda, uwzględniając specyfikę i zadania regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej, może zezwolić na umieszczenie większej liczby dzieci, osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2-4 i 6, oraz osób opuszczających rodzinną pieczę zastępczą jako niepełnoletnie, o których mowa w art. 37 ust. 5 i 6, nie więcej jednak niż 45.

49. Jakie dalsze czynności podejmuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej oraz zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka po dokonaniu oceny sytuacji dziecka?

W celu usprawnienia właściwego obiegu informacji w art. 131 i art. 138 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadzono regułę, która stanowi, że po dokonaniu oceny sytuacji dziecka odpowiednio organizator rodzinnej pieczy zastępczej lub zespół do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka **formułują na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazują ją do właściwego sądu oraz ośrodka adopcyjnego** odpowiedzialnego za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego.

50. Jaki wpływ na prawo do świadczeń ma zmiana sytuacji dochodowej osoby usamodzielnianej w sytuacji gdy uchylony został art. 142 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dotychczasowe kryterium dochodowe warunkujące prawo do pomocy na zagospodarowanie i usamodzielnienie)?

Uchylenie art. 142 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie ma wpływu na zakres obowiązku osoby usamodzielnionej, o którym mowa w art. 144. Należy bowiem wskazać, iż art. 146, 149 i 150 ustawy wskazują kwoty minimalne, które zgodnie

z art. 153 ustawy mogą zostać w drodze uchwały rady powiatu podniesione. Zmiana wysokości dochodu osoby usamodzielnianej, o ile nie ma wpływu na samo przyznanie pomocy, o której mowa powyżej, to może mieć znaczenie przy jej ewentualnym podniesieniu.

51. O jakie osoby rozszerzono katalog osób, które mogą pełnić rolę opiekuna usamodzielnienia?

W art. 145 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rozszerzono katalog osób, które mogą pełnić rolę opiekuna usamodzielnienia, **o pracownika organizacji pozarządowej w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U. z 2022, poz. 1327 z póź.zm.) lub inną osobę wyznaczoną przez tę organizację do pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia.**

Rola opiekuna jest szczególnie istotna w procesie usamodzielniania. Organizacje pozarządowe posiadają często bardzo dobrze przygotowane do tej roli osoby, które w realny i aktywny sposób mogą udzielać wsparcia usamodzielnianym.

52. W jaki sposób będzie funkcjonował system teleinformatyczny służący do prowadzenia procedur związanych z przysposobieniem dziecka?

Zgodnie z art. 155a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, minister właściwy do spraw rodziny zapewnia system teleinformatyczny służący do prowadzenia procedur dotyczących spraw z zakresu przysposobienia dziecka. System ten usprawni funkcjonowanie ośrodków adopcyjnych, w tym poszukiwanie kandydatów do przysposobienia, jak również potencjalną możliwość łączenia rodzeństw. **System, o którym mowa powyżej, zakłada utworzenie w nim zarówno bazy danych dzieci zgłoszonych do ośrodków adopcyjnych, jak i bazy kandydatów do przysposobienia.**

System ten będzie odzwierciedlał procedurę adopcyjną wynikającą z przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Na poszczególnych etapach, o których mowa w art. 164 ww. ustawy, **dostęp do informacji dotyczącej danego dziecka będą miały odpowiednie ośrodki adopcyjne, a w określonych sytuacjach – wszystkie ośrodki adopcyjne. System będzie także umożliwiał bieżące aktualizowanie danych o dzieciach i kandydatach, a informacja ta automatycznie będzie**

widoczna we wszystkich ośrodkach, które na danym etapie procedury będą miały uprawnienie do ich dostępu.

System ma za zadanie ułatwienie przekazywania dokumentacji między uprawnionymi do tego podmiotami i zapewnienie przejrzystości procedur adopcyjnych. Należy także wskazać, że prowadzenie wojewódzkich banków danych jest jedynie jedną z funkcji, które dodatkowo pełnią wyznaczone do tego celu ośrodki adopcyjne (na terenie każdego z województw działa jeden wyznaczony ośrodek adopcyjny pełniący rolę wojewódzkiego banku danych). W związku z powyższym przedmiotowy system nie wpływa na zakres zadań wojewódzkiego banku danych. Analogiczna sytuacja dotyczy także ośrodka adopcyjnego prowadzącego centralny bank danych.

Dostęp do tego systemu będzie przysługiwał, oprócz ww. ministrowi, marszałkom województw oraz ośrodkom adopcyjnym – w celu realizacji ich zadań w zakresie procedur dotyczących spraw z zakresu przysposobienia dziecka, a także wojewodom i zarządowi województwa – w celu kontroli zapewnienia odpowiedniej jakości prowadzonych procedur przysposobienia.

W ust. 2 tego artykułu wskazano administratorów danych osobowych. Wskazano także na okresy przechowywania danych dotyczących dziecka i kandydatów w systemie.

System ten usprawni także realizację zadania ministra właściwego do spraw rodziny w zakresie monitorowania realizacji zadań wynikających z ustawy, a dotyczących adopcji, jak również wykonywanie zadań kontrolnych wykonywanych w tym zakresie przez wojewodę. Stąd także zmiana w tym zakresie art. 186 i art. 187.

Przedmiotowy system spełnia właściwości i cechy w zakresie funkcjonalności, niezawodności, używalności, wydajności, przenoszalności i pielęgnowalności. Wskazano, że **zabezpieczenia stosowane przez administratorów danych w celu ochrony danych osobowych będą polegać co najmniej na dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych wyłącznie osób posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych i pisemnym zobowiązaniu osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy.**

53. Czy dokumenty kandydatów, podobnie jak dokumenty dzieci również mają być wprowadzone do systemu teleinformatycznego?

System zakłada prowadzenie dokumentacji kandydatów w systemie. Jednak w przeciwieństwie do danych dzieci, dane kandydatów pozostają co do zasady na poziomie ośrodka adopcyjnego.

54. Kto ma wgląd w dane wprowadzone do systemu? Czy wszystkie ośrodki w Polsce? Na jakich zasadach?

W zakresie danych dziecka system odzwierciedla przepisy art. 164 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zatem dostęp do danych dziecka będzie uzależniony od etapu trwania procedury. Dane kandydatów będą natomiast, co do zasady dostępne jedynie dla ośrodka adopcyjnego, który je wprowadził.

55. Czemu ma służyć pseudonimizacja danych dzieci i rodzin, które „straciły kwalifikację”?

Pseudonimizacja danych jest wymogiem ochrony danych osobowych. Jest to jednak proces odwracalny, co może być przydatne m.in. przy ponownej kwalifikacji dziecka. Dodatkowo jest to proces przydatny przy gromadzeniu danych statystycznych.

56. Jak prowadzenie procedur w systemie teleinformatycznym ma się do dokumentacji papierowej i jej późniejszej archiwizacji? (z systemu usuwa się dane zaledwie po roku, czy to nie za krótko?)

Wprowadzenie systemu na tym etapie nie ma wpływu na prowadzenie dokumentacji papierowej przez ośrodki adopcyjne, jak również na okresy jej przechowywania w takiej formie.

57. Czy wstępna ocena oraz opinia kwalifikacyjna kandydatów mają być sporządzane w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 155a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej? W takim wypadku czy wydruk z tego systemu stanowi oryginał dokumentu?

System będzie umożliwiał wydruk wszystkich dokumentów z systemu. Po podpisaniu ich dokumenty te będą mogły być traktowane jako oryginalne.

58. Jakie zmiany dotyczyć będą godzin pracy ośrodka adopcyjnego?

Zgodnie z art. 157 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej doprecyzowano godziny pracy ośrodka adopcyjnego, które powinny uwzględniać **konieczność świadczenia**

usług również w godzinach popołudniowych, co najmniej raz tygodniu, lub w co najmniej jedną sobotę w miesiącu. Zmiana ta ma na celu przede wszystkim ułatwienie dostępu do usług świadczonych przez ośrodek adopcyjny osobom, które z tych usług chciałyby skorzystać, a które np. z uwagi na pracę zawodową wykonywaną w godz. 08.00–16.00 nie mają takiej możliwości bez konieczności zwalniania się z pracy. Jednocześnie należy zaznaczyć, że realizacja tego przepisu nie może mieć wpływu na wymiar czasu pracy zatrudnionych w ośrodkach adopcyjnych pracowników. Realizacja tego przepisu możliwa będzie przez wprowadzenie zmian w rozkładach czasu pracy.

59. Czy praca w soboty (co najmniej raz w tygodniu) może dotyczyć wsparcia rodzin po przysposobieniu? Jaka jest zasadność zmiany dot. czasu pracy ośrodków? Czy wynika ona z chęci stworzenia ułatwień dla osób zainteresowanych przysposobieniem? Czy wprowadzenie zmian w zakresie czasu pracy ośrodków adopcyjnych ma wpłynąć na motywację kandydatów do przysposobienia?

Przepis ten ma za zadanie m.in. ułatwić dostęp osobom korzystającym z usług ośrodków adopcyjnych. Z usług ośrodków adopcyjnych w tym czasie powinny zatem móc korzystać wszystkie osoby, które są do tego uprawnione.

60. Jakie nowe kwalifikacje przewiduje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w stosunku do osób zajmujących się procedurami adopcyjnymi lub przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka?

Zgodnie z art. 159 ust. 1 pkt 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rozszerzono charakter doświadczenia umożliwiającego zatrudnienie osoby do pracy w ośrodku adopcyjnym. Wymogiem kwalifikacyjnym dla osób zajmujących się procedurami adopcyjnymi lub przygotowaniem osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka jest **co najmniej roczne doświadczenie w pracy z dzieckiem lub rodziną**. Aktualnie wymogiem tym jest posiadanie co najmniej rocznego stażu pracy z dziećmi w instytucjach, których zakres działania obejmuje opiekę nad dzieckiem lub pracę z rodziną.

61. W świetle zmian do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do jakich dodatkowych danych do przetwarzania, będzie uprawniony ośrodek adopcyjny?

Zgodnie z ust. 2 art. 161 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **odnoszącym się do przetwarzania informacji dotyczących kandydatów do przysposobienia dziecka,**

dodano do pkt 3 **miejsce zwykłego pobytu kandydatów do przysposobienia dziecka**. Takie rozwiązanie ma na celu nadanie uprawnienia do przetwarzania tej informacji, która ma za zadanie umożliwienie właściwym podmiotom zastosowanie odpowiednio procedury przysposobienia krajowego lub przysposobienia międzynarodowego. W przepisie tym dodano **informację o wysokości dochodu, dodano także uprawnienie do przetwarzania informacji o dacie urodzenia kandydatów do przysposobienia dziecka oraz numerze PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL – numerze i serii dokumentu potwierdzającego tożsamość**. Dodano także **informację o pozbawieniu, zawieszeniu lub ograniczeniu władzy rodzicielskiej**. Informacje w zakresie władzy rodzicielskiej będą pochodzić z oświadczeń składanych przez kandydatów do przysposobienia.

W przepisie tym ponadto wprowadzono uprawnienie do przetwarzania informacji **o figurowaniu lub niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przystępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym oraz informacji o dzieciach pozostających na utrzymaniu kandydatów do przysposobienia dziecka, w tym pod władzą rodzicielską, wraz z danymi o ich wieku, stanie zdrowia i rozwoju, oraz informacje o wyznaniu i pochodzeniu etnicznym kandydatów**. Dodano także możliwość **przetwarzania informacji wynikających z dobrowolnie przedłożonych przez kandydatów do przysposobienia dziecka referencji oraz informacji o stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa ze zgłoszonymi do przysposobienia dziećmi**. Przedłożenie referencji ma ukazać kandydata w kontekście społecznym umożliwiającym najlepszy dobór rodziny dla dziecka oraz przedstawienie jego cech jako kandydata na rodzica. Dodano także podstawę do przetwarzania **numeru telefonu i adresu poczty elektronicznej kandydatów oraz innych informacji wynikających z przeprowadzonego wywiadu środowiskowego**.

Rozszerzenie zakresu przetwarzanych informacji ma za zadanie umożliwienie podmiotom uczestniczącym w procedurach adopcyjnych działanie w oparciu o jak najszerszy katalog informacji o kandydatach do przysposobienia dziecka oraz o rodzinie, w jakiej dziecko docelowo miałyby się znaleźć, aby dobór ten w pełni odpowiadał potrzebom dziecka.

W art. 161 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej **rozszerzono natomiast katalog przetwarzanych informacji dotyczących dzieci zgłoszonych do przysposobienia o numer PESEL**. Dana ta z uwagi na jej niepowtarzalność jest kluczowa z punktu widzenia prawidłowej identyfikacji dziecka. W przypadku gdy nie nadano numeru

PESEL – ośrodek adopcyjny będzie miał możliwość przetwarzania numeru i serii dokumentu potwierdzającego tożsamość.

Dodano także informację **o rozwoju dziecka**, co jest pojęciem szerszym niż dotychczasowe pojęcie rozwoju psychofizycznego dziecka.

Przepis ten wzmocnił także uprawnienie podmiotów do przetwarzania danych dotyczących **sytuacji prawnej dziecka, wprowadzając wprost uprawnienie do przetwarzania danych wynikających z orzeczenia o ustanowieniu opiekuna prawnego oraz danych wynikających z postanowienia potwierdzającego uregulowanie sytuacji prawnej dziecka**. Wprowadzono także podstawę do przetwarzania **informacji o wyznaniu i pochodzeniu etnicznym małoletniego** (*per analogiam* do przypadku kandydatów do przysposobienia). Informacje te są konieczne z punktu widzenia konieczności zapewnienia małoletniemu możliwości zachowania w wyniku przysposobienia tożsamości etnicznej i religijnej, o których mowa w art. 20 ust. 3 Konwencji o prawach dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120, poz. 526).

Katalog ten rozszerzono także o **dane dotyczące rodzeństwa dziecka w zakresie imienia, nazwiska, daty i miejsca urodzenia, sytuacji prawnej oraz aktualnego miejsca pobytu**. Zabieg ten ma na celu umożliwienie ośrodkowi adopcyjnemu zapoznanie się z sytuacją rodzeństwa dziecka, tak aby decyzje przez niego podejmowane mogły w pełni uwzględniać dobro dziecka, którego sytuacja jest analizowana, w tym ewentualną możliwość połączenia rodzeństwa.

Dodano także podstawę **do przetwarzania wizerunku dziecka**. Dana ta ułatwia pełne zapoznanie się przez kandydatów z propozycją przysposobienia danego dziecka i ułatwia zobrazowanie np. cech dysmorficznych twarzy czy innych aspektów fizycznych mających wpływ na kompleksową ocenę sytuacji zdrowotnej dziecka. Tego typu informacje mogą okazać się istotne dla kandydatów do podjęcia przez nich decyzji o kontynuowaniu lub nie procedury adopcyjnej konkretnego już dziecka. Brak podstawy do przetwarzania wizerunku dziecka spowoduje, że kandydaci będą zapoznawać się z nim *de facto* dopiero w czasie pierwszego kontaktu fizycznego z dzieckiem. Taka sytuacja może narazić dziecko na niepotrzebną traumę związaną z ewentualnym odrzuceniem spowodowanym decyzją kandydatów o niekontynuowaniu procedury przysposobienia w stosunku do tego dziecka.

62. Czy przetwarzanie danych o wyznaniu i pochodzeniu etnicznym nie jest naruszeniem art. 53 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, czego konsekwencją mogą być zarzuty dotyczące dyskryminacji? W jaki sposób należy rozumieć przepisy art. 161 ust. 2 pkt 14 oraz art.

161 ust. 3 pkt 14 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w zakresie wyznania i pochodzenia etnicznego kandydatów i dziecka oraz jakie znaczenie powinno to mieć przy dokonywaniu wyboru kandydatów? Czy należy dobierać kandydatów do dziecka pod kątem spójności wyznania i pochodzenia etnicznego?

Przetwarzanie tych danych ma za zadanie realizację m.in. art. 20 Konwencji o prawach dziecka z 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120, poz. 526), który stanowi, że dziecko pozbawione czasowo lub na stałe swego środowiska rodzinnego lub gdy ze względu na swoje dobro nie może pozostawać w tym środowisku, będzie miało prawo do specjalnej ochrony i pomocy ze strony państwa. Państwa-Strony zgodnie ze swym prawem wewnętrznym zapewnią takiemu dziecku opiekę zastępczą. Tego rodzaju opieka może obejmować, między innymi, umieszczenie w rodzinie zastępczej, Kafala w prawie islamskim, adopcję lub - gdy jest to niezbędne - umieszczenie w odpowiedniej instytucji powołanej do opieki nad dziećmi. Przy wyborze odpowiednich rozwiązań należy w sposób właściwy uwzględniać wskazania w zachowaniu ciągłości w wychowaniu dziecka oraz jego tożsamości etnicznej, religijnej, kulturowej i językowej.

Dane o wyznaniu i pochodzeniu etnicznym są jedną z wielu informacji, które ośrodek adopcyjny powinien wziąć pod uwagę przy wyborze najlepszego rozwiązania dla danego dziecka w tym przy doborze rodziny przysposabiającej właściwej ze względu na jego potrzeby.

63. Czy poświadczenie o niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym muszą zdobyć kandydaci we własnym zakresie i dostarczyć do ośrodka adopcyjnego wraz ze wszystkimi innymi dokumentami, czy jest to zadanie ośrodka adopcyjnego?

Art. 7b ust. 2 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że informację o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym sprawdza i potwierdza, w odniesieniu do kandydatów do przysposobienia dziecka - ośrodek adopcyjny, zatem nie jest to obowiązek kandydatów do przysposobienia.

64. Jak rozróżnić kwestię adresu miejsca zamieszkania i zwykłego pobytu? Co oznaczają te terminy i czym się od siebie różnią?

Wprowadzenie rozróżnienia tych pojęć ma za zadanie rozróżnienie procedowania sprawy jako adopcji tzw. krajowej (miejsce zwykłego pobytu jest na terytorium RP) i adopcji zagranicznej (miejsce zwykłego pobytu jest poza granicami RP). Pojęcie miejsca zwykłego pobytu jest pojęciem stosowanym m.in. w konwencjach, w tym w Konwencji o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego, sporządzona w Hadze 29 maja 1993 (Dz.U. nr 39, poz.448). Konwencja nie definiuje jednak tego terminu. Przyjmuje się jednak, że zwykły pobyt, powinien być ustalony w oparciu o obiektywne czynniki, m.in. takie jak miejsce pracy, miejsce w którym dziecko po ewentualnym przysposobieniu zostanie objęte systemem edukacji, czy ubezpieczeniem zdrowotnym. Miejsce zwykłego pobytu jest zatem zazwyczaj traktowane jako pojęcie określające miejsce, które stało się częścią życia rodzinnego i zawodowego danej osoby.

65. Kogo informuje ośrodek adopcyjny w przypadku niezakwalifikowania dziecka do przysposobienia krajowego?

Zgodnie z art. 164 ust. 5a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku gdy po przeprowadzeniu kwalifikacji dziecka do przysposobienia krajowego ośrodek adopcyjny nie zakwalifikuje dziecka do przysposobienia krajowego, informuje o tym odpowiednio **organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej, dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej albo dyrektora interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.**

66. W jakiej sytuacji ośrodek adopcyjny przeprowadza ponowną kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego?

Przepis art. 164 ust. 5b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek dokonania ponownej kwalifikacji dziecka w sytuacji, **gdy nastąpiła zmiana jego sytuacji życiowej.** Zgodnie z tym przepisem w przypadku gdy zmiana sytuacji dziecka ma wpływ na kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego, ośrodek adopcyjny przeprowadza ponowną kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego.

Zmiany te mają na celu uporządkowanie działań podejmowanych wobec dziecka przez różne podmioty, a także umożliwienie ośrodkowi adopcyjnemu odpowiednio szybkie reagowanie na sytuacje, kiedy w życiu dziecka następuje znacząca zmiana.

67. Jak często ośrodek adopcyjny ma obowiązek wykonywać analizę sytuacji dziecka?

Przepis art. 164 ust. 10a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego obowiązek analizy bieżącej sytuacji dziecka. Terminy dokonywania aktualizacji są zbieżne z terminami obowiązującymi przy ocenie sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej, tj. **nie rzadziej niż co 3 miesiące w przypadku dzieci w wieku poniżej 3. roku życia**, a w przypadku **dzieci w wieku powyżej 3. roku życia – nie rzadziej niż co 6 miesięcy**. Przedmiotowa zmiana ma na celu umożliwienie ośrodkom adopcyjnym pracę w oparciu o pełne i aktualne informacje o dziecku, którego sytuacja zdrowotna czy też osobista bywa bardzo dynamiczna, co dotychczas rzadko znajdowało odzwierciedlenie w jego dokumentacji kwalifikacyjnej. Należy zaznaczyć, że dotychczasowa i zaktualizowana dokumentacja stanowią całość dokumentacji kwalifikacyjnej dziecka, z uwagi na konieczność zachowania całokształtu obrazu sytuacji danego dziecka (zmiany w zakresie stanu zdrowia, rozwoju, sytuacji rodzinnej). W przypadku zmian w sytuacji dziecka i związanej z tym aktualizacji dokumentacji kwalifikacyjnej, ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego będzie przysyłał zaktualizowaną dokumentację kwalifikacyjną do właściwego dla siebie miejscowo ośrodka adopcyjnego prowadzącego wojewódzki bank danych oraz do centralnego banku danych, następnie wojewódzki bank danych będzie przysyłał tę dokumentację do pozostałych wojewódzkich banków danych oraz ośrodków adopcyjnych działających na terenie jego województwa, tak aby w rezultacie poszukiwania kandydatów do przysposobienia danego dziecka na terenie całego kraju odbywały się w oparciu o dokumentację odzwierciedlającą jego bieżącą sytuację.

68. Czego może żądać ośrodek adopcyjny?

Art. 164b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, daje ośrodkowi adopcyjnemu odpowiedzialnemu za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego **prawo do żądania uzupełnienia lub aktualizacji opinii, o których mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1–5 ustawy**. Opinie te powinny spełniać kluczową rolę przy kwalifikowaniu dziecka do przysposobienia. Są one bowiem przygotowywane przez podmioty, które z reguły mają regularny kontakt z dzieckiem, a co za tym idzie – mogą dostarczyć bardzo istotnych informacji ośrodkom adopcyjnym. Dotychczasowa praktyka pokazuje jednak, że opinie te nie zawsze są kompletne lub aktualne, a tym samym nie mogą one spełniać roli, do której zostały przeznaczone.

69. Jaki podmiot informuje o możliwości przysposobienia dziecka, którego brat albo siostra zostali wcześniej przysposobieni?

Dotychczas obowiązujący art. 165 (obecnie oznaczony jako ust. 1) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowiło, że o możliwości przysposobienia dziecka, którego brat albo siostra zostali wcześniej przysposobieni, należy bezzwłocznie poinformować tę rodzinę, która przysposobiła brata albo siostrę. Dodany ust. 2 wprowadza zasadę, że informację, o której mowa powyżej, **przekazuje ośrodek adopcyjny kwalifikujący dziecko do przysposobienia krajowego, za pośrednictwem ośrodka adopcyjnego, który kwalifikował do przysposobienia rodzinę, która wcześniej przysposobiła brata albo siostrę tego dziecka.** Natomiast w dodanym ust. 3 mowa jest o tym, że w takim przypadku doboru rodziny przysposabiającej, właściwej ze względu na potrzeby dziecka, dokonuje ośrodek adopcyjny, który kwalifikował dziecko do przysposobienia krajowego. Rozwiązanie to ma za zadanie wprowadzenie jasnych zasad opisujących ten szczególny i skomplikowany rodzaj procedury.

70. Czy w celu regularnego monitorowania sytuacji dziecka ośrodek adopcyjny ma obowiązek występowania do organizatorów pieczy i placówek o dokumentację dziecka co pół roku/3 miesiące? Czy jeśli sytuacja nie ulega zmianie, to należy informować o tym Wojewódzki Bank Danych/Centralny Bank Danych? Jeśli nie, to jak dowieść, że się dokonało ponownej analizy?

Ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego ma obowiązek do analizy sytuacji dziecka nie rzadziej niż co 3 miesiące - w przypadku dzieci w wieku poniżej 3. roku życia, a w przypadku dzieci w wieku powyżej 3. roku życia - nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

Zgodnie z art. 164b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego może żądać uzupełnienia lub aktualizacji opinii, o których mowa w art. 139a ust. 1 pkt 1-5., m.in. w celu wywiązania się z ww. obowiązku oparcia analizy sytuacji dziecka na podstawie aktualnej dokumentacji.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przewiduje, że ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego aktualizuje dokumentację kwalifikacyjną i przesyła ją do właściwego miejscowo ośrodka adopcyjnego

prowadzącego wojewódzki bank danych oraz do centralnego banku danych jedynie w przypadku zmian w sytuacji dziecka.

71. Co z dziećmi z uregulowaną sytuacją prawną, które nie zostały zakwalifikowane do przysposobienia? Czy ich sytuację też należy regularnie analizować (np.: dziecko w spokrewnionej rodzinie niezakwalifikowane do przysposobienia z powodu więzi, a po pewnym czasie rodzina jednak rezygnuje z opieki /nastolatek, który nie wyraża zgody na adopcję, ale zawsze przecież może zmienić zdanie)?

Obowiązek ten dotyczy jedynie dzieci zakwalifikowanych do adopcji. Jeśli ośrodek adopcyjny poweźmie natomiast informację o dziecku uzasadniającą dokonanie ponownej jego kwalifikacji, np. biorąc udział w okresowej ocenie sytuacji dziecka, powinien dokonać jego ponownej analizy (art. 164 ust. 5b ustawy).

72. Czy treść art. 165 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej uprawniać będzie ośrodek adopcyjny, który zakwalifikował dziecko do przysposobienia krajowego, do pozyskiwania od ośrodka adopcyjnego, który zakwalifikował kandydata do przysposobienia (i który wcześniej dokonał przysposobienia rodzeństwa dziecka), oceny wstępnej tego kandydata? Jeśli nie, to w oparciu o jakie informacje/dokumenty ośrodek, o którym mowa w ust. 3 powinien dokonać doboru rodziny przysposabiającej, właściwej ze względu na potrzeby dziecka?

Od decyzji ośrodka adopcyjnego, o którym mowa w art. 165 ust. 3 zależeć będzie w dużej mierze, w jaki sposób dokona on analizy kandydatów. Nie ma przeszkód, aby skorzystał ze wstępnej oceny dokonanej przez inny ośrodek adopcyjny, o ile kandydaci wyrażą taką wolę.

73. W jakiej sytuacji możliwe jest zakwalifikowanie dziecka do przysposobienia związanego ze zmianą miejsca zamieszkania na miejsce w innym państwie?

Art. 167 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej daje **możliwość** zakwalifikowania dziecka do przysposobienia związanego ze zmianą dotychczasowego miejsca zamieszkania dziecka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na miejsce zamieszkania w innym państwie wówczas, gdy tylko w ten sposób można zapewnić mu **odpowiednie zastępcze środowisko rodzinne**. Odpowiednie zastępcze środowisko rodzinne obejmuje swoim zakresem zarówno przysposobienie krajowe, jak i w określonych sytuacjach,

także zapewnienie rodzinnych form pieczy zastępczej na terytorium Polski. Zasadniczo oznacza to zatem zawężenie katalogu sytuacji, kiedy przysposobienie takie będzie możliwe. Należy jednak zaznaczyć, że wszystkie tego typu sprawy podmioty będą rozstrzygały indywidualnie, kierując się każdorazowo najlepszym interesem małoletniego.

Ograniczenie, o którym mowa powyżej, tak jak dotychczas, nie będzie jednak dotyczyło sytuacji, kiedy między przysposabiającym a przysposabianym dzieckiem istnieje stosunek pokrewieństwa lub powinowactwa albo gdy przysposabiający już przysposobił siostrę lub brata przysposabianego dziecka. Jest to związane z wymogiem zapewnienia dziecku ciągłości więzów krwi i ciągłości jego tożsamości.

74. W jakiej sytuacji następuje wszczęcie lub podjęcie postępowania w zakresie zakwalifikowania dziecka do przysposobienia krajowego?

Zgodnie z art. 170 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wszczęcie lub podjęcie zawieszono postępowania w zakresie zakwalifikowania dziecka do przysposobienia krajowego następuje, jeżeli osoby, które już przysposobiły brata lub siostrę małoletniego, **nie uzyskają pozytywnej opinii ośrodka adopcyjnego** upoważnionego do współpracy z organami centralnymi innych państw lub z licencjonowanymi przez rządy innych państw organizacjami lub ośrodkami adopcyjnymi lub organu odpowiedzialnego za przysposobienia międzynarodowe w państwie przyjmującym.

75. W przypadku o którym mowa w art. 170 ust. 1 pkt 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w jaki sposób pozyskać informacje o tym, czy dane osoby wcześniej przysposobiły rodzeństwo dziecka (jeśli ich dane oraz dane dziecka są pseudonimizowane, a następnie usuwane z systemów teleinformatycznych, o których mowa w art. 38d ust. 1 pkt 1 i art. 155a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej po upływie odpowiednio: miesiąca od dnia uprawomocnienia się postanowienia o przysposobieniu dziecka oraz roku od poddania tych danych pseudonimizacji, która ma być wykonana niezwłocznie np. po utracie ważności pozytywnej opinii kwalifikacyjnej wydanej kandydatom do przysposobienia dziecka)?

Systemy teleinformatyczne, o których mowa w ustawie, mają charakter pomocniczy i nie mają na celu zastąpienia czynności dziś wykonywanych przez ośrodki adopcyjne. System, o którym mowa w art. 38d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ma za zadanie głównie łączenia rodzeństwa w ramach pieczy zastępczej. Łączeniu rodzeństw w adopcji służyć

będzie natomiast przede wszystkim system z art. 155a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który przewiduje dość długie okresy przechowywania danych.

76. Czy sytuację kandydatów, pod względem wstępnej oceny w myśl art. 170 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, traktować tak samo jak w wypadku osób zgłaszających się jako kandydaci do przysposobienia dziecka (nie spełniających przesłanek z art. 170 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)? Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje, że wstępna ocena w myśl i w kształcie wskazanym w art. 172 ust. 6-11 ww. ustawy odnosi się wyłącznie do wstępnej oceny z art. 172 ust. 5, a więc w przypadku, kiedy po jej uzyskaniu kandydaci kierowani są na szkolenia.

Art. 172 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odnosi się do szkoleń wyłącznie w zakresie kolejności zdarzeń, tj. nakazuje dokonanie najpierw wstępnej oceny kandydatów, a dopiero w dalszej kolejności skierowania ich na szkolenie. Kandydaci, o których mowa w art. 170 ust. 1 są zwolnieni z obowiązku szkolenia na mocy art. 172 ust. 2, przy czym przepis ten nie wyłącza obowiązku dokonania wstępnej oceny tych kategorii kandydatów.

77. Co w sytuacji kiedy kandydaci wskazani w art. 170 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zgłaszają słownie gotowość do przysposobienia dziecka, jednak nie podejmują kroków związanych ze złożeniem stosownego wniosku i dokumentacji, o których mowa w art. 172 ust. 6-7 ww. ustawy? Czy należy wówczas wydać negatywną wstępną ocenę i podjąć wobec dziecka działania w ramach art. 164 ust. 5–9 i 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej? W jaki sposób zobowiązać kandydatów do potwierdzenia ich deklaracji?

W takiej sytuacji zasadnym jest przede wszystkim pisemne zobowiązanie kandydatów przez ośrodek adopcyjny do złożenia w racjonalnym terminie wniosku wraz z niezbędnymi dokumentami.

Niedochowanie terminu, bez wyraźnej przyczyny, może być podstawą do rozważenia przez ośrodek adopcyjny podjęcia zawieszono postępowania.

78. W jakim terminie ośrodek adopcyjny odpowiedzialny za kwalifikację do przysposobienia dziecka zgłoszonego uprzednio do Wojewódzkich Banków Danych, ma obowiązek poinformować o przysposobieniu dziecka?

Zgodnie z art. 171 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej obowiązek informowania przez ośrodek adopcyjny, odpowiedzialny za kwalifikację do przysposobienia dziecka zgłoszonego uprzednio do Wojewódzkich Banków Danych lub do Centralnego Banku Danych ośrodków adopcyjnych prowadzących te banki danych o przysposobieniu dziecka, **w terminie 7 dni od dnia otrzymania od sądu prawomocnego postanowienia orzekającego przysposobienie dziecka**, a nie, jak dotychczas, w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu. Dotychczasowe brzmienie tego przepisu nie zawsze umożliwiało ośrodkom adopcyjnym dopełnienie tego obowiązku, bowiem podmioty te nie zawsze otrzymywały z sądu informację o zakończeniu postępowania. Uporządkowanie w tej materii jest szczególnie istotne z punktu widzenia konieczności zapewnienia przejrzystości rejestrów dzieci, dla których należy poszukiwać rodziców.

79. Jaki obowiązek nałożyła ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na ośrodek adopcyjny w zakresie szkoleń kandydatów?

Art. 172 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na ośrodek adopcyjny **obowiązek przeprowadzenia wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka** oraz umożliwienia mu rozpoczęcia szkolenia w terminie nie dłuższym niż 4 miesiące od dnia złożenia przez kandydata do przysposobienia dziecka do ośrodka adopcyjnego wniosku wraz z wymaganymi dokumentami (dokumenty zostały wskazane w art. 172 ust. 7 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej). Rozwiązanie to ma na celu skrócenie okresu oczekiwania na szkolenie przez kandydatów do przysposobienia.

80. W odniesieniu do przepisu w art. 172 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej: co w sytuacji, gdy od momentu złożenia wniosku wraz z dokumentami przez kandydatów upłynęły 4 miesiące, a nie ma możliwości utworzenia grupy szkoleniowej ze względu na małą ilość kandydatów zakwalifikowanych na szkolenie?

Ośrodek adopcyjny powinien w taki sposób przygotować program szkolenia, aby był on możliwy do zrealizowania także w takich sytuacjach. Możliwe jest m.in. poprowadzenie pewnych elementów szkolenia w łączonych grupach lub w sposób indywidualny. Ponadto proponujemy w takich sytuacjach podjęcie współpracy z innymi ośrodkami adopcyjnymi.

81. Jak rozpatrywać sytuację osób, które w przeszłości przysposobiły dziecko i zgłosiły się do ośrodka adopcyjnego ponownie, w celu przysposobienia kolejnego dziecka? Czy traktować to jako wstępną ocenę zgodnie z art 172 ust. 5-11 ustawy o wspieraniu

rodziny i systemie pieczy zastępczej, włącznie z przeprowadzeniem samej wstępnej oceny i jednocześnie uznać to za podstawę do wydania opinii kwalifikacyjnej z art. 172a (takie osoby nie muszą bowiem przechodzić szkoleń)? Czy w tej sytuacji obowiązuje termin, o którym mowa w art. 172 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Zgodnie z art. 172 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kandydaci do przysposobienia dziecka mają obowiązek posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez ośrodek adopcyjny.

Obowiązek, ten, nie dotyczy kandydatów do przysposobienia:

- 1) spokrewnionych albo spowinowaconych z dzieckiem lub
- 2) którzy wcześniej przysposobili rodzeństwo dziecka, lub
- 3) sprawujących nad dzieckiem rodzinną pieczę zastępczą, z wyjątkiem osób lub małżonków, niespełniających warunków dotyczących rodzin zastępczych w zakresie niezbędnych szkoleń, którym sąd powierzył tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej na podstawie art. 109 § 2 pkt 5 ustawy z 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz.U. z 2022 r., poz.2140).

Osoby o których mowa powyżej, jak również, osoby, które posiadają już wcześniej wydane świadectwo ukończenia szkolenia, powinny uzyskać wstępną oceną, jak również wydana powinna im zostać nowa opinia kwalifikacyjna. W takiej sytuacji termin zostanie zachowany w sytuacji zachowania terminu przy przeprowadzeniu wstępnej oceny.

82. Co zrobić w wypadku, kiedy od poprzedniego przysposobienia i wydania pozytywnej opinii kwalifikacyjnej nie minęło jeszcze 36 miesięcy, a kandydaci ponownie zgłaszają się do ośrodka adopcyjnego w związku z chęcią adopcji kolejnego dziecka? Czy poprzednia opinia kwalifikacyjna nadal pozostaje ważna?

W takiej sytuacji zasadnym wydaje się wydanie nowej opinii kwalifikacyjnej, bowiem sytuacja rodziny, chociażby w wyniku wcześniejszego przysposobienia, uległa już zmianie.

Dodatkowo art. 172a ust. 3 ustawy stanowi, że ważność opinii pozytywnej ustaje wraz z wydaniem opinii negatywnej. W oczywisty sposób oznacza, to zatem, że ustawodawca dopuszcza wydanie nowej oceny kwalifikacyjnej w czasie ważności poprzedniej.

83. Jak postępować w przypadku, kiedy po uzyskaniu wstępnej oceny/opinii kwalifikacyjnej zmieniła się sytuacja kandydatów (narodziny biologicznego dziecka, zmiana pracy,

zmiana miejsca zamieszkania). Czy traktować to jako nową wstępną ocenę z art. 172 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, czy wyłącznie jako wydanie „aktualizacji” wstępnej oceny/opinii kwalifikacyjnej. Jak nazwać takie druki? Jak liczyć termin wykonania działań?

W sytuacji, kiedy zmiana w sytuacji rodziny jest istotna i ma wpływ na wydaną wcześniej opinię lub ocenę, wówczas należy przyjąć, iż jest to podstawa do wydania nowej oceny lub opinii.

84. Jak rozpatrywać sytuację, kiedy kandydaci do przysposobienia (przed wstępną oceną) nie zgłaszają się na wskazane terminy badań w ośrodku lub nie są gotowi do rozpoczęcia szkolenia (np. z powodu wyjazdowego charakteru pracy) w okresie 4 miesięcy od złożenia wniosku, o którym mowa w art. 172 ust. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wraz pełną dokumentacją (art. 172 ust. 7 ww. ustawy). Co w tym wypadku z terminami wykonywanych działań, do których przestrzegania zobowiązany został ośrodek adopcyjny? Czy jest to podstawą do wydania takim kandydatom negatywnej wstępnej oceny lub pozostawienia ich wniosku bez rozpatrzenia?

W takim przypadku, kiedy ośrodek adopcyjny nie jest w stanie przeprowadzić wstępnej oceny kandydatów powinien wydać negatywną ocenę wstępną. Należy jednak zwrócić uwagę, że w sytuacji, kiedy ośrodek przeprowadził ocenę wstępną kandydata i umożliwił mu rozpoczęcie szkolenia, w terminie wskazanym w ust. 9 art. 172 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednak zaproponowany termin nie jest dla kandydatów odpowiedni, wówczas, mogą oni poczekać na inny wskazany przez ośrodek adopcyjny termin, a termin wskazany w ust. 9 art. 172 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy uznać za zachowany. Dodatkowo należy wskazać, że jak sama nazwa wskazuje ocena wstępna jest oceną wstępną, a nie kwalifikacją. Obowiązek dokonywania przez ośrodek adopcyjny wstępnej oceny przed skierowaniem kandydata do przysposobienia dziecka na szkolenie ma na celu wyeliminowanie z grona szkolonych takich osób, których kandydatura do przysposobienia dziecka pozostaje w oczywistej sprzeczności z wymogami odnośnie do kandydatów. Wstępna ocena, z uwzględnieniem kwalifikacji osobistych, kandydatów czy jego motywacji do podjęcia się wychowywania dziecka na tym etapie oceniana jest w sposób wstępny.

85. Czy w wypadku, kiedy kandydaci otrzymują negatywną wstępną ocenę nadal obowiązuje termin 4 miesięcy wskazany w art. 172 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej? (art. 172 ust. 9 ww. ustawy: „Ośrodek adopcyjny przeprowadza wstępną ocenę kandydata do przysposobienia dziecka oraz umożliwia mu rozpoczęcie szkolenia w terminie nie dłuższym niż 4 miesiące od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 6, wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 7”, natomiast reguła wykładni prawa nakazuje przyjąć, że spójnik „oraz” oznacza, że muszą być spełnione oba warunki, co pozwala sądzić, że termin ten dotyczy wyłącznie tych kandydatów, którzy zostają dopuszczeni do odbycia szkolenia, a zatem otrzymują pozytywną wstępną ocenę ośrodka adopcyjnego).

W sytuacji niekierowania kandydata na szkolenie, termin zostanie zachowany w sytuacji zachowania terminu przy przeprowadzeniu samej wstępnej oceny.

86. Czy przez złożenie wniosku rozumiemy złożenie przez kandydatów kompletu wymaganych dokumentów czy samego podania (czasami kandydaci składają część dokumentów, a po czasie dostarczają pozostałe)? Od jakiego momentu liczyć 4 miesiące?

Zgodnie z art. 172 ust. 9 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ośrodek adopcyjny przeprowadza wstępną ocenę kandydata do przysposobienia dziecka oraz umożliwia mu rozpoczęcie szkolenia w terminie nie dłuższym niż 4 miesiące od dnia złożenia wniosku, wraz z dokumentami.

87. Co z kandydatami wobec których sama analiza dokumentacji mówi, że nie spełniają oni warunków formalnych? Czy ocenę wstępną można wydać na tej podstawie? Czy należy przeprowadzać wywiad i badanie psychologiczne, wiedząc, że ocena na pewno będzie negatywna? (np.: z powodu figurowania w rejestrze karnym, złego stanu zdrowia itp.)

Zgodnie z art. 154 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka, stanowi wyłączną kompetencję ośrodka adopcyjnego, zatem ocena zasadności dalszego procedowania sprawy w takim przypadku należy do ośrodka adopcyjnego. Należy bowiem zaznaczyć, iż wprowadzie elementy wstępnej oceny wskazane zostały w art. 172 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (nie jest to

jednak wyliczenie enumeratywne) i to na ich podstawie, co do zasady, powinna być dokonywana ocena wstępna, to jednak w sytuacji zaistnienia przesłanki jednoznacznie negatywnej, może nie być zasadności przeprowadzania przez ośrodek adopcyjny wszystkich czynności leżących u podstaw wstępnej oceny.

88. Na jakiej podstawie sąd administracyjny miałby orzekać o prawidłowości oceny wstępnej czy też opinii kwalifikacyjnej, skoro składa się na nią diagnoza psychologiczna kandydatów? Co kandydaci mają prawo zaskarżyć?

Prawo wniesienia do sądu administracyjnego skargi do sądu administracyjnego przysługuje kandydatom już w obecnym stanie prawnym. Art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz.329 z póź.zm.) jest bowiem przepisem, który już dziś obowiązuje i nowelizacja nie wprowadziła do niego zmian. Nowelizacja wprowadza jedynie obowiązek poinformowania kandydatów o przysługującym im prawie. Informowanie kandydatów o posiadanych przez nich uprawnieniach jest istotne z punktu widzenia zasady przejrzystości prawa. Należy dodać, że kontrola sądowa aktów administracyjnych przez sądy administracyjne ogranicza się jedynie do kryterium zgodności z prawem działań organów administracji, a więc, w przeciwieństwie do sądów powszechnych, np. sądów ubezpieczeń społecznych, nie polega na merytorycznej analizie wniosków kandydatów.

89. Jakie obowiązki ma ośrodek adopcyjny w stosunku do kandydatów do przysposobienia po ukończeniu przez nich szkolenia?

Zgodnie z art. 172a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, po ukończeniu przez kandydata do przysposobienia dziecka szkolenia, **ośrodek adopcyjny** na podstawie zgromadzonej w toku postępowania dokumentacji **sporządza opinię kwalifikacyjną**, zawierającą w szczególności informacje dotyczące:

- 1) spełnienia przez kandydata do przysposobienia dziecka wymagań niezbędnych do przysposobienia dziecka;
- 2) posiadania przez kandydata kwalifikacji osobistych pozwalających na należyte wywiązywanie się z obowiązków przysposabiającego;
- 3) oceny motywacji i oczekiwań kandydata do przysposobienia dziecka;
- 4) sytuacji materialnej i mieszkaniowej kandydata do przysposobienia dziecka;

- 5) niekaralności kandydata do przysposobienia dziecka;
- 6) stanu zdrowia kandydata do przysposobienia dziecka.

Nowością jest obowiązek wydawania dokumentu potwierdzającego przeprowadzenie wstępnej oceny kandydatów do przysposobienia dziecka oraz opinii kwalifikacyjnej na piśmie w formie papierowej lub elektronicznej. W przypadku gdy są one negatywne, muszą zawierać szczegółowe uzasadnienie przyczyn ich negatywnego charakteru, ewentualne wskazanie obszarów wymagających poprawy, z jednoczesnym pouczeniem o przysługującym prawie wniesienia do sądu administracyjnego skargi na zasadach i w trybie określonych dla aktów lub czynności, o których mowa w art. 3 § 2 pkt 4 ustawy z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz.329 z póź.zm.).

Pozytywna opinia kwalifikacyjna jest ważna przez okres 36 miesięcy, licząc od dnia jej sporządzenia, chyba że w tym okresie ośrodek adopcyjny wyda negatywną opinię kwalifikacyjną. Dodatkowo nałożono na kandydata do przysposobienia dziecka obowiązek niezwłocznego informowania ośrodka adopcyjnego o każdej zmianie istotnych okoliczności mających wpływ na uzyskanie kwalifikacji do przysposobienia dziecka.

90. Co w przypadku jeśli upłynie wyznaczony termin ważności opinii kwalifikacyjnej kandydatów wskazany w art. 172a ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj. 36 miesięcy? Czy w takim wypadku kandydaci mają ponownie zebrać całość dokumentacji, o której mowa w art. 172 ww. ustawy? Czy należy przeprowadzić wstępną ocenę, a następnie sporządzamy opinię kwalifikacyjną, czy rozpatrujemy to w inny sposób? Jak tytułować taką opinię kwalifikacyjną? Jaki jest termin do wykonania wymaganych działań w takim przypadku?

W takiej sytuacji, kandydaci powinni na nowo złożyć wniosek, o którym mowa w art. 172 ust. 6 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Powinna być ponownie przeprowadzona wstępna ocena i wydana nowa opinia kwalifikacyjna.

91. Czy kandydaci, po uzyskaniu pozytywnej wstępnej oceny w jednym ośrodku adopcyjnym mogą podjąć szkolenia w innym ośrodku? Jak wówczas postępować z ich dokumentacją i danymi w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 155a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Jeśli jeden ośrodek adopcyjny przeszkoli kandydata na podstawie skierowania z innego ośrodka adopcyjnego, a następnie ten który wydał skierowanie dokonana kwalifikacji kandydata, uwzględniając świadectwo ukończenia szkolenia wydane przez inny ośrodek adopcyjny, to sytuacja taka w świetle postanowień ustawy jest możliwa.

92. Czy kandydaci, po uzyskaniu pozytywnej opinii kwalifikacyjnej mogą zgłosić swoją kandydaturę do przysposobienia w innym ośrodku, niż ten w którym uzyskali powyższą opinię? Jak rozpatrywać taką sytuację będąc ośrodkiem macierzystym, a jak przyjmującym? Czy w wypadku przyjęcia takich kandydatów należy przeprowadzić ponownie ich wstępną ocenę zgodnie z wytycznymi z art. 172 ust. 5-11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

To do decyzji ośrodka adopcyjnego należy podjęcie decyzji, czy uzna on za zasadne ponowne przeprowadzanie oceny wstępnej, czy też uzna on ocenę wydawaną w innym ośrodku adopcyjnym.

93. Czy zostanie opublikowany wzór opinii kwalifikacyjnej ? (minister właściwy do spraw rodziny może określić wzór oraz zamieścić go w Biuletynie Informacji Publicznej)

Zgodnie z art. 172b ustawy, wydanie wzoru opinii kwalifikacyjnej ma charakter fakultatywny. Wzór ten prawdopodobnie zostanie opublikowany, jednak na ten moment dokładny termin publikacji nie został jeszcze określony.

94. Jaki podmiot może uczestniczyć na prawach obserwatora w czynnościach związanych z przysposobieniem dziecka?

Zgodnie z art. 175b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **zarząd województwa ma prawo do udziału, w roli obserwatora, w posiedzeniach ośrodka adopcyjnego dotyczących kwalifikowania dziecka do przysposobienia**, dokonywania wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz wydawania opinii kwalifikacyjnej kandydata do przysposobienia dziecka. Zarząd województwa może upoważnić, w formie pisemnej, do udziału w posiedzeniu członka zarządu województwa, pracownika urzędu albo kierownika jednostki organizacyjnej województwa. Przy czym wskazano, że osobami upoważnionymi nie mogą być, co do zasady, pracownicy ośrodka adopcyjnego.

Intencją wprowadzenia tych rozwiązań jest monitorowanie zapewnienia odpowiedniej jakości prowadzonych procedur przysposobienia oraz nadanie zarządowi województwa i wojewodzie uprawnień nie tylko w zakresie kontroli sensu stricte, czyli czynności podejmowanych *post factum*, które nierzadko nie są skuteczne, bowiem wadliwe działania ośrodka adopcyjnego już nastąpiły i spowodowały nieodwracalne skutki, ale także uprawnień, które pozwolą w określonych sytuacjach na bieżąco obserwować pracę poszczególnych ośrodków adopcyjnych. Forma współpracy w tym zakresie powinna opierać się na lokalnych potrzebach systemu adopcyjnego i być narzędziem wzmocnienia pozycji zarówno zarządu województwa jak i wojewody jako podmiotów kontrolnych i prowadzących monitoring.

95. Co mają zawierać powiatowe programy dotyczące rozwoju pieczy zastępczej?

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiatowe programy dotyczące rozwoju pieczy zastępczej mają zawierać m.in. **plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczania liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, konieczność zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczanie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.**

96. Czy udział pracownika urzędu wojewódzkiego w roli obserwatora, w posiedzeniach ośrodka adopcyjnego (dotyczących: kwalifikowania dziecka do przysposobienia, dokonywania wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz wydawania opinii kwalifikacyjnej kandydata do przysposobienia dziecka w celu kontroli zapewnienia odpowiedniej jakości prowadzonych procedur przysposobienia) jest obligatoryjny, czy też fakultatywny? (inny sposób ujęcia tego zadania jest w przypadku członka zarządu, a inny w przypadku wojewody)

Do zadań wojewody należy udział, w roli obserwatora, w posiedzeniach ośrodka adopcyjnego dotyczących kwalifikowania dziecka do przysposobienia, dokonywania wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz wydawania opinii kwalifikacyjnej kandydata do przysposobienia dziecka w celu kontroli zapewnienia odpowiedniej jakości prowadzonych procedur przysposobienia.

Udział ten dotyczyć będzie jedynie sytuacji, kiedy taka właśnie- szczególna wobec normalnych narzędzi kontroli- forma będzie miała zasadność zastosowania. Jest to bowiem swego rodzaju dodatkowe uprawnienie wojewody, z którego powinien korzystać, jednak tylko wtedy, gdy uzna to za zasadne. W sytuacji, zaobserwowania nieprawidłowości będzie on mógł przeprowadzić kontrolę w oparciu o art. 186 ust. 1 pkt 3 lit. a oraz art. 197a i następane ustawy.

97. Jakie uprawnienia posiada pracownik urzędu wojewódzkiego występujący w roli obserwatora w posiedzeniach ośrodka adopcyjnego (dotyczących kwalifikowania dziecka do przysposobienia, dokonywania wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz wydawania opinii kwalifikacyjnej kandydata do przysposobienia dziecka)? Czy ma np. możliwość wglądu do dokumentacji dziecka/rodziny w toku posiedzeń?

Pracownik urzędu wojewódzkiego występuje jedynie w roli obserwatora. Ma on wprawdzie jako uczestnik posiedzenia prawo wglądu w dokumentację dziecka lub kandydatów, nie bierze on jednak aktywnego udziału w samym posiedzeniu.

98. Czy i w jaki sposób należy dokumentować udział, w roli obserwatora pracownika urzędu w posiedzeniach ośrodka adopcyjnego (dotyczących kwalifikowania dziecka do przysposobienia, dokonywania wstępnej oceny kandydata do przysposobienia dziecka oraz wydawania opinii kwalifikacyjnej) kandydata do przysposobienia dziecka w celu kontroli zapewnienia odpowiedniej jakości prowadzonych procedur przysposobienia?

Osoba taka powinna podpisać się na protokole z posiedzenia jako występująca w roli obserwatora. Dodatkowo, mimo iż w toku tych działań nie przewiduje się wytwarzania dodatkowej dokumentacji związanej z kwalifikacjami (np. wydawania opinii), zasadnym może być sporządzenie notatki służbowej z takiego posiedzenia, pamiętając przy tym o ochronie danych osobowych.

99. Kto i na jakich zasadach będzie realizował programy służące promocji rodzicielstwa?

Zgodnie z art. 187 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **minister właściwy do spraw rodziny może opracowywać programy służące promocji rodzicielstwa, w tym rodzicielstwa zastępczego i adopcji** oraz finansowo wspierać te programy. Opracowanie i realizacja programów może odbywać się we współpracy z wojewodą. Z kolei

art. 187 ust. 1b ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowi, że realizatorami ww. programów mogą być również organizacje pozarządowe.

100. Kto zawiera porozumienie na podstawie art. 191 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Zgodnie z art. 191 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, **powiat, na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka lub placówka opiekuńczo-wychowawcza, zawiera z powiatem właściwym ze względu na zamieszkanie dziecka, porozumienie** w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 tego artykułu, oraz kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W przypadku gdy:

- 1) z mogącą przyjąć dziecko rodziną zastępczą niezawodową została zawarta umowa, o której mowa w art. 54 ust. 3a,
- 2) mogący przyjąć dziecko rodzinny dom dziecka jest organizowany na terenie innego powiatu

– porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, oraz kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej zawiera z powiatem, o którym mowa w ust. 1–4, odpowiednio powiat, którego starosta zawarł umowę, o której mowa w art. 54 ust. 3a, chyba że porozumienie, o którym mowa w art. 54 ust. 3b, stanowi inaczej, albo powiat, który organizuje rodzinny dom dziecka na terenie innego powiatu, chyba że porozumienie, o którym mowa w art. 60 ust. 3, stanowi inaczej.

Powiat zobowiązany do finansowania ma obowiązek zawarcia porozumienia, o którym mowa w art. 191 ust. 5 i 5a.

Dodatkowo wskazano, że wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzenia dla zawodowej rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, rodziny pomocowej oraz osób zatrudnionych w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka oraz koszty objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy

zastępczej finansuje proporcjonalnie do liczby dzieci powiat, o którym mowa w art. 191 ust. 1-4.

Ewentualne spory między powiatami w zakresie porozumień, o których mowa powyżej, będą rozstrzygane według już dziś obowiązujących trybów.

101. Co wchodzi w skład kosztów objęcia rodziny opieką koordynatora?

Zgodnie z art. 191 ust. 7 ww. ustawy wynagrodzenia wraz z pochodnymi od wynagrodzenia dla zawodowej rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, rodziny pomocowej oraz osób zatrudnionych w rodzinie zastępczej i rodzinnym domu dziecka oraz koszty objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej finansuje **proporcjonalnie do liczby dzieci** powiat, o którym mowa w ust. 1-4.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie definiuje co wchodzi w skład kosztów objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, natomiast w opinii resortu rodziny należałoby rozumieć składowe tychże kosztów w sposób szeroki. Należałoby wobec powyższego ująć całkowite koszty zatrudnienia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, a także wydatki odnoszące się do pełnionej przez koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej funkcji w stosunku do rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka.

Wobec powyższego ustalenie kosztu objęcia rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej powinno nastąpić według algorytmu, zgodnie z którym istotne pozostaje wzięcie pod uwagę łącznej liczby dzieci, które zostały objęte opieką danego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, a następnie przemnożyć uzyskaną kwotę przez liczbę dzieci z powiatu zobowiązanego do finansowania. Pamiętać należy, że zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, koordynator może mieć pod opieką nie więcej niż 15 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka.

Dodatkowo w opinii resortu rodziny przedmiotowe koszty ze względu na zmieniającą się liczbę dzieci będących pod opieką koordynatora pieczy zastępczej powinny być liczone z miesiąca na miesiąc i wobec powyższego należałoby na bieżąco obciążać wskazanymi kosztami powiat zobowiązany do finansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

102. Jakie nowe wymagania kwalifikacyjne musi spełniać członek zespołu inspektorów upoważnionym do prowadzenia czynności kontrolnych z ramienia wojewody?

Zgodnie z art. 197b ust. 3 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rozszerzono istniejący katalog kierunków wykształcenia, który dają kwalifikacje do pełnienia funkcji inspektorów uprawnionych do prowadzenia czynności kontrolnych z ramienia wojewody, o takie kierunki jak **prawo i administracja**. Ukończenie takich kierunków kształcenia daje podstawę do odpowiedniego formułowania treści zaleceń pokontrolnych, które w toku dalszego postępowania administracyjnego są podstawą do nałożenia kary pieniężnej za brak ich realizacji. **Rozszerzono także możliwość zdobycia wymaganego przez inspektorów doświadczenia zawodowego dodatkowo o inne instytucje zajmujące się problematyką dziecka i rodziny.**

103. Jaka kara przewidziana jest za brak realizacji zaleceń pokontrolnych?

Zgodnie z 198 ust.1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podwyższono granice kary pieniężnej za brak realizacji zaleceń pokontrolnych. Ustalono jej wysokość od **1000 do 15 000 zł.**

104. Czy sąd rodziny zawsze trafnie dokona wyboru rodziny dla dziecka (zmiana w art. 112 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: dostęp do rejestru będą miały m.in. sądy, które będą mogły z niego korzystać przy wydawaniu postanowień o umieszczeniu dziecka, posiłkując się jedynie danymi wprowadzonymi do systemu. Funkcjonujące zawodowe rodziny zastępcze lub rodzinne domy dziecka mają różne predyspozycje do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych względem dzieci np. jedne rodziny specjalizują się w opiece nad małymi dziećmi, inne nad dziećmi w wieku szkolnym. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej będzie odbywało się poza zainteresowaną rodziną, która dowie się o umieszczeniu dzieci po fakcie, a którymi może nie być gotowa się zająć).

System ten będzie miał charakter pomocniczy dla sądów. Należy jednak wskazać, że zakres danych przetwarzanych w systemie jest bardzo szeroki, m.in. właśnie po to, aby dostarczyć sądom jak najbardziej szczegółowych informacji na temat rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Dodatkowo zgodnie z art. 579² § 2 ustawy z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz.1360) w przypadku konieczności uzyskania przez sąd informacji o kandydacie zakwalifikowanym do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydacie zakwalifikowanym do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rodzinie zastępczej lub prowadzącym rodzinny dom dziecka innych niż zawarte w rejestrze, o którym mowa

w art. 38d ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sąd może wystąpić o informacje odpowiednio do właściwego ośrodka pomocy społecznej lub organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

105. Czy art. 26 ust. 2 ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej odnosi się do umów zawartych z rodzinami zastępczymi zawodowymi funkcjonującymi na terenie powiatu, z którymi starosta zawarł umowy na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, czy jedynie do rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów, z którymi zostały zawarte umowy na podstawie art. 54 ust. 3a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w odniesieniu do których starosta może zawrzeć porozumienia ze starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej, o których mowa w art. 54 ust. 3b-3d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej?

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do rodzin zastępczych zawodowych utworzonych na podstawie umów zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy oraz do rodzinnych domów dziecka prowadzonych na podstawie umów zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy zmienianej, zawarte na podstawie przepisów dotychczasowych umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenie rodzinnego domu dziecka oraz dotyczące tych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka porozumienia między powiatami zachowują ważność do czasu ich wygaśnięcia, rozwiązania lub do czasu zawarcia nowych umów i porozumień na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 4 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy zmienianej.

Art. 26 ust. 2 ustawy zmienianej, odnosi się zatem zarówno do umów zawartych z rodzinami zastępczymi zawodowymi funkcjonującymi na terenie danego powiatu, z którymi starosta zawarł umowy na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak i do rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie innych powiatów, z którymi zostały zawarte umowy na podstawie art. 54 ust. 3a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w odniesieniu do których starosta może zawrzeć porozumienia ze starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej, o których mowa w art. 54 ust. 3b-3d

ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 54 ust. 3d wchodzi w życie od 1 lutego 2023 r.).

W umowach tych zasadnym jest zawarcie m.in. oprócz ewentualnej zmiany wynagrodzenia, także nowych zasad waloryzacji wynagrodzeń, wskazania nowej podstawy prawnej przedstawianych zaświadczeń lekarskich o stanie zdrowia oraz opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

106. Czy na podstawie art. 26 ust. 2 ustawy z 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw, po 4 miesiącach od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy wygasną wszystkie porozumienia zawarte między powiatami na przepisach dotychczasowych, dotyczące dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, czy tylko porozumienia dotyczące dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych i rodzinnych domach dziecka? Czy ten artykuł ma również zastosowanie, w przypadku porozumień dotyczących dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych i rodzinach zastępczych niezawodowych?

Przepis dotyczy tych umów i porozumień, które zostały wymienione w przepisie art. 26 ustawy zmieniającej.

107. W kontekście przepisu art. 33 ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - czy powiaty będą zobligowane do wprowadzenia zmian w 3-letnich programach w sytuacji, gdy obowiązujące programy nie wyczerpały informacji określonych zmienianą ustawą?

Programy opracowane na podstawie art. 180 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu dotychczasowym mogą być realizowane do końca okresu, na jaki zostały uchwalone, w zakresie, w jakim postanowienia tych programów nie są sprzeczne z przepisami ustawy zmienianej w art. 1 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą. Oznacza to zatem, że obowiązujące programy nie wymagają zmian, chyba że ich regulacje są sprzeczne z nowym brzmieniem ustawy.

108. Odnośnie art. 34 ust. 3 ustawy o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej - na jakich zasadach wojewodowie mają zapewnić dostęp: sądom,

marszałkom województw, starostom do systemu teleinformatycznego? Czy będą szczegółowe instrukcje?

Kwestie szczegółowe związane z uruchomieniem systemu będą przedstawione na etapie jego udostępniania.

109. Czy treść art. 183 § 6 znowelizowanego kodeksu pracy oznaczać będzie dla osób, które wystąpiły do sądu opiekuńczego z wnioskiem o przysposobienie dziecka, że z urlopu macierzyńskiego winny one zacząć korzystać najpóźniej w terminie 21 dni, licząc od daty złożenia wniosku w sądzie, pomimo iż powierzenie kandydatom dziecka pod opiekę nastąpi np. w terminie 11-12 miesięcy od wystąpienia z wnioskiem o przysposobienie?

Zgodnie z art. 183 § 1¹ kodeksu pracy pracownik, który przyjął dziecko na wychowanie i wystąpił do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka, ma prawo do urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w wymiarze:

- 1) 20 tygodni - w przypadku przyjęcia jednego dziecka,
 - 2) 31 tygodni - w przypadku jednoczesnego przyjęcia dwojga dzieci,
 - 3) 33 tygodni - w przypadku jednoczesnego przyjęcia trojga dzieci,
 - 4) 35 tygodni - w przypadku jednoczesnego przyjęcia czworga dzieci,
 - 5) 37 tygodni - w przypadku jednoczesnego przyjęcia pięciorga i więcej dzieci
- nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 14 roku życia.

Zgodnie z art. 183 § 6 k.p., który wszedł w życie z dniem 1 lutego br., urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego jest udzielany na pisemny wniosek pracownika składany w terminie 7 dni od dnia przyjęcia dziecka na wychowanie jako rodzina zastępcza albo wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia. Urlop rozpoczyna się w terminie określonym we wniosku pracownika, jednak nie później niż 21 dni od dnia odpowiednio przyjęcia dziecka na wychowanie jako rodzina zastępcza albo wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia. Do wniosku dołącza się dokumenty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 186a. Pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika.

Jak wynika z art. 183 § 1¹ kodeksu pracy warunkiem skorzystania przez pracownika z urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego w przypadku przyszłych rodziców adopcyjnych jest jednoczesne spełnienie dwóch przesłanek:

1. przyjęcie dziecka na wychowanie oraz
2. wystąpienie do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka.

Istotą tego urlopu jest zagwarantowanie pracownikom, którzy przyjęli dziecko z zamiarem adopcji możliwości nawiązania więzi z przyjętym dzieckiem.

Należałoby zatem uznać, że zgodnie z art. 183 § 6 k.p., który jest przepisem doprecyzującym prawo podmiotowe wskazane w art. 183 § 1¹, urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego w przypadku rodziców adopcyjnych jest udzielany na pisemny wniosek pracownika składany w terminie 7 dni od dnia, w którym spełnione zostaną obydwie wymienione w tym przepisie przesłanki tj. przyjęcie dziecka na wychowanie i wystąpienie do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia.

Użyty w tym przepisie spójnik *albo* dotyczy bowiem rozróżnienia dwóch kategorii podmiotów tj. osób, które przyjęły dziecko na wychowanie: jako rodzina zastępcza albo wystąpiły do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia, a nie rozróżnienia momentu początkowego biegu terminu.

Zatem w sytuacji, kiedy wniosek do sądu zostanie złożony w dniu 1 lutego, a dziecko zostanie przyjęte na wychowanie w dniu 2 lutego, termin 7 dni będzie de facto liczony od dnia 2 lutego i upłynie z dniem 9 lutego.

Analogiczna sytuacja dotyczy terminu rozpoczęcia urlopu. Urlop rozpoczyna się w terminie określonym we wniosku pracownika, jednak nie później niż 21 dni od dnia w którym spełnione zostaną obydwie wymienione w tym przepisie przesłanki tj. przyjęcie dziecka na wychowanie i wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia.

Do wniosku dołącza się dokumenty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 186a. Pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownika.

Jednocześnie Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Polityki Demograficznej uprzejmie informuje, że wyrażone wyżej opinie nie są wiążące dla organu wydającego decyzje w indywidualnych sprawach. Minister Rodziny i Polityki Społecznej nie jest bowiem uprawniony do dokonywania wiążącej wykładni ustaw, ani do zajmowania stanowiska w indywidualnych sprawach, czy rozstrzygania sporów kompetencyjnych.

Z uwagi na dużą liczbę pytań przygotowywana jest część II Podręcznika.